

O'ZBEKISTON ADABIYOTI VA SAN'ATI

1956-yil 4-yanvardan chiqqan boshlagan

ADABIY-BADIIY, MA'NAViy-MA'RIFIY, IJTIMOiy GAZETA

№ 1 (4556) // 2020-yil 1-yanvar

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА ЯНГИ ЙИЛ ТАБРИГИ

Мустақиллигимиз, осойишта ҳаётимиз қафолати бўлган Қуролли Қўчларимизнинг жанговар салоҳияти мустаҳкамланмоқда.

Тинчликсевар ва амалий ташқи сиёсат олиб бораётган давлатимизнинг халқаро майдондаги обрў-этибори ортиб бормоқда.

Мухтасар айтганда, 2019 йил янги Ўзбекистон тарихида ҳар томонлама ёрқин из қолдирмоқда.

Хурматли юртдошлар!

Биз миллий юксалишнинг муҳим босқичига қадам қўймоқдамиз.

2020 йилда ҳам иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда кенг қўлмали ислохотларимизни фаол давом эттирамиз.

Хусусий мулк, тадбиркорлик ва бизнес учун янада қўлай муҳит яратишга, янги иш ўринлари ташкил этишга алоҳида аҳамият қаратамиз. Иш ҳақи, пенсия, стипендия ва нафақаларни, аҳоли реал даромадларини кўпайтириш эътиборимиз марказида бўлади.

Одамларимизнинг яшаш шароитини, коммунал-маний хизмат сифатини яхшилаш, арзон ва қўлай уй-жойлар қуриш бўйича бошлаган ишларимизни янада кенгайтирамиз.

Фарзандларимизга муносиб таълим ва тарбия беришга, уларнинг қобилият ва истеъдодини рўёбга чиқаришга барча куч ва имкониятларимизни сафарбар этамиз.

Аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом турмуш тарзини қарор топтиришга қаратилган ишларимиз янги босқичга кўтарилади.

Нуроний фахрийларимиз, мунис опа-сингилларимизга эътибор ва ғамхўрликни янада кучайтирамиз.

Ижтимоий ҳимоя ва кўмакка муҳтож юртдошларимизни доимий қўллаб-қувватлашга биринчи даражали аҳамият берамиз.

Тинчлик ва барқарорликни, жамиятимизда ўзаро ҳурмат ва аҳилликни мустаҳкамлаш асосий вазифамиз бўлиб қолади.

Бу борда дунё ҳамжамияти, аввало, ён қўшниларимиз билан самарали ҳамкорликни ҳар томонлама кучайтирамиз.

Азиз юртдошларим, кадрдонларим!

2020 йил ҳар бир оила, ҳар қайси хонадонга кут-барака, бахт ва омад олиб келсин!

Барча эзгу мақсадларимиз рўёбга чиқсин!

Жонажон Ўзбекистонимиз гуллаб-яшнасин!

Янги йил барчамизга муборак бўлсин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

ОРЗУ-УМИДЛАРИМИЗ РЎЁБГА ЧИКДИ

1985-1986 йиллар бўлса керак, мен “Ўткан кунлар” ва “Меҳробдан чаён” романларининг биринчи наширдан янги нашр учун нусха тайёрлаётган эдим. Таассуротимни яширолмай:

— Дада, — дедим, — бувамнинг тиллари бунча аччиқ бўлмаса, иллатли одамлардан бунчалик нафратланмасалар. Лекин шу билан бирга ўзбекнинг турмушини, маърифатини бунча кўз-кўз қилмасалар.

Дадам ўйлиб туриб, дафъатан шундай жавоб қилдилар:

— Унинг фожияси ҳам шунда-да. Буванг адабиётимиз тимсолидаги узукка қўйилган қўзлардан бири, бу қўз қандай қимматли тошдан қўйилганини ҳали билишмайди, кейин билишар.

Бугун Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан Абдулла Қодирий сиймосига қўрсатилаётган юксак эътиборни кўриб, отамнинг юқоридаги сўзлари қайта-қайта эсимга тушади.

Шу ўринда бобомерос ҳовлимизда улкан қурилиш ишлари амалга ошганда, онамнинг ҳам унга қўшган хизматларини биров эслаб ўтсам дейман.

Ҳовлимиз даст-баланд жойда, унда икки қаватли иморат бор, юқори қаватини биз дадамдан эшитиб “том” деб атаб келамиз. Унга чиқади зиналарга биз оёқ кийим билан чиқмаймиз, шунга ўрганганмиз. Онамнинг айтишларича, бу ҳовлига келиб бўлиб тушганларда Назифа аммам (бувамнинг тўнғич қизлари) катта ҳовлини айлантириб, таништириб келиб шу икки қаватли уйни ёнига келганда: “Мана шу зиналарни, семонини адам ўз қўллари билан қилганлар, унга оёқ кийимнингиз билан чиқманг, шу деворларда, ҳамма нарсада адамнинг қўллари изи қолган”, деган эканлар.

Мен эсимни танибманки, ойим шу зиналарни ҳар кунни бир марта сув сеппиб артиб қўядилар. Зинанинг пойига битта шиппак қўйиб қўйишган, шунини киядилар. Дадам нарироқда туриб, “Бўлди энди, бунча тазаладинг”, дедилар. Ойим индамайдилад. Эртасига яна шу ишлар такрорланади.

Ойим қайини ота — қайин оналарини кўрмаган бўлсалар ҳам, бир умр уларга ихлос ва эҳтиром ила яшадилар. Китобларини ёстиқларининг тагига қўйиб, ўн-йигирма қайталаб, балки ундан кўп, йиғлаб-йиғлаб ўқидилар.

Энди ҳозир онам ҳовли ва зиналарни супириб-сидира олмайди, кексасайиб қолдилар. Шу кунларда ҳам табаррук зиналар олдида секин юриб келиб уларга қараб турадилар ва зина-нин секин-секин босиб томга чиқадилар, тоқчалардаги бувамдан қолган косаларга, суратларга қўллари теккизиб қўяди ва бувамини қаравотиға ўтириб охишта тиловат қиладилар.

“Улғу зот, Худо раҳмат қилсин, жаннати одам”, деб секин шивирлаб қўядилар...

Қисқаси, онам бу катта ҳовлида сув келса симиридилар, тош келса кемирдилар...

Мана, кунни кеча неча йиллик орзу-истакларимиз амалга ошди. Президентимиз Шавкат Миромонович Мирзиёевнинг фармойиши билан адиб Абдулла Қодирий яшаб ўтган боғ-ховлисида музей ташкил қилинди. Тошкентнинг Жанттоҳ мавзесида жойлашган, адиб номидаги боғда Абдулла Қодирий номидаги ижод мактаби, мактаб ёнида замонавий услубда музей, музейнинг ёнида эса халқимиз учун табаррук бўлган “Турон” кутубхонаси қайта барпо этилди. Бу иншоотлар қаршидаги кенг майдонга эса Абдулла Қодирийнинг улғувор хайкали ўрнатилди.

2019 йил 26 декабрь кунни Абдулла Қодирий ижод мактабида зиёдилар билан бўлган учрашувда Президентимиз: “Абдулла Қодирий ижод мактабида ўқитган бу болалар янги Ўзбекистоннинг келажаги бунёдкорларидир. Барча умумтаълим мактаблари ушбу ўқув даргоҳидан маънавиятни, маърифатни ўрганиши лозим. Чунки бу ерда тахсил олаётган болалар нафақат маънавиятли, балки ўз ватанини юракдан севувчи истеъдод эгалари. Биз ижод мактабларида ватанпарвар ёшларни тарбиялашни мақсад қилганмиз”, дедилар. Мухтарам Ўртбошимизнинг бу сўзларида улкан меҳр ва эзгу орзу-ниятлар мужассам...

Дадамнинг, амакимнинг армонлари рўёбга чиқди. Онамин меҳнатлари зое кетмади. Авайлаб-асраб келинган ҳовли ва иморатлар тарихийлиги сақланиб таъмирланди. У ўзгал бир қошонага айланди. Халқимизнинг узок кутган орзу истаклари амалга ошди.

Буларнинг ҳаммаси учун Қодирийлар оиласи номидан мухтарам Президентимизга ва халқимизга чуқур миннатдорлик билдираман.

Хондмир ҚОДИРИЙ,
адибнинг набираси

ОЙБЕК

ЯНГИ ЙИЛ

Букун турмушимиз япроқларидан
Биттаси жимгина узилиб кетди.
Бир йиллик курашнинг гўзал хаёли
Киприклар устида сузилиб кетди.

Замон тўлқинларин буюк кучоғи
Яширди йўлида қанча изларни.
Сўларми, эй шоир, бу хаёт боғи?
Доимо яшилди... Бок юлдузларни.

Олтин нурларини сочиб қарайди,
Ерда пўлат турмуш яна қайнайди.
Кампир тарих яна ёш бир қиз каби
Гулдор қаштасини тикнишга ёйди.

Соат ўн иккинчи урди. Янги йил!
Буюк амал ила қаршиладик биз.
Кўхна дунёларни бузиб ёндиргил!
Чин хаёт боғининг эшигидамиз.

Букун турмушимиз япроқларидан
Биттаси жимгина узилиб кетди.
Бир йиллик курашнинг гўзал хаёли
Киприклар устида сузилиб кетди.

1. Шахсан ўзингиз 2019 йилдаги фаолиятингизга қандай баҳо берасиз?
2. Янги Ўзбекистон шароитида бадий адабиётнинг ўрни, Сизнингча, қандай бўлиши керак?
3. 2020 йилдан, биринчи галда, нималарни кутаясиз?

Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ:

ЯНГИ АДАБИЁТНИ ЯРАТИШГА БУРЧЛИМИЗ

1. Шу чоккача яшаган умримнинг бирор палласидан тўла қониқиш ҳосил қилмаганман. Ютуқлар кўп бўлган, муҳаррир сифатида дунё кезганман, ижод қаламининг бир зум бўлсин тиндирмаганман. Аммо... кўп имкониятлар бой берилган. Қанча-қанча кунлар самарасиз ўтган.

Яқунланаётган йил мен учун омадли келди. Бошқа йилларга нисбатан кўп ёзим, таржимага қўл урдим. “Жаҳон адабиёти”да “Муҳаррир минбари” руқини ташкил этдик. Чингиз Айтматов номидаги халқаро академия аъзолигига сайландим. Бошқа ютуқлар ҳам бўлди. Бироқ эллик йилдан бери журналистиканинг нонидан баҳраманд бўлаётган бир қаламқаш сифатида ёзишим, бонг уришим лозим бўлган бир неча мавзу қозоғга тушмади. Ижодкор учун ҳар хил ташкилий, югур-югур ишлар билан банд бўлиш, бири иккинчисига қўлашиб кетадиган тадбирларда қатнашиб кунни кеч қилиш яхши эмас. Чалғиб кетасан, илҳом қочади. Бора-бора шундай турмуш тарзига қўниқасан ҳам. Шундай бўлса-да, Янги йилга янада янги режа ва ниятлар билан қадам қўймоқдам. Уларнинг нимагини журналистга оубуна бўлганлар ҳа-ҳу демай билиб олишди. Билганлар билмаганларга айтиб берганлари маъқул.

2. Кейинги пайтларда иқтисодий, сиёсий, маънавий тафаккур деган тушунча-иборалар тез-тез тилга олинмоқда. Аммо бу тафаккур қандай туғилади, қандай шаклланади, ибтидоси нима, деган фикр-мушоҳада кам. Инсон тафаккури, тарбияси ва дунёқараши бадий адабиёт воситасида шаклланади. Адабиёт жўш урмаган, фикр қайнамаган жойда тафаккур сусаяди, умумбепарволик ҳолати юзага келади. Бу эса миллий тараққиётнинг сусайишига олиб келади. Президент Шавкат Мирзиёевнинг янги сиёсатида бадий адабиётнинг жамият ижтимоий-маънавий ҳаётидаги ўрнини мустаҳкамлашга қучли эътибор мавжуд. Шундай экан, янгиланаётган Ватанимизнинг янги адабиётини яратиш бизнинг энг муҳим бурчимиз.

3. Жамият ҳаётида кескин бурилиш, катта камров ва сакрашлар бўлганидан кўра маромли, изчил ривожланиш бўлгани яхши. Биз айни дамда изчил ривожланиш йўлидан бормоқдамиз. Шу йўлнинг бардавом бўлишини хоҳлайман. Ва... халқимиз тили билан айтганда, пойтахтимизнинг Чилонзор томон борадиган йўлидаги 2-семон кўприк ёнида қад ростлаган уйларнинг чироғи тезроқ ёниши, мўрқонидан тутун чиқишини кутаман.

1. Шахсан ўзингиз 2019 йилдаги фаолиятингизга қандай баҳо берасиз?
2. Янги Ўзбекистон шароитида бадий адабиётнинг ўрни, Сизнингча, қандай бўлиши керак?
3. 2020 йилдан, биринчи галда, нималарни қутяпсиз?

Муҳаммад АЛИ:

КЎРИБ ХУРСАНД БЎЛАМАН

1. Менингча, ёмон ишламадим... “Улуғ салтанат” эпопеясининг русча таржимаси тўлиқ якунланди. 3-китоб “Мироншоҳ Мирзо” дунё юзини кўрди. 4-китоб “Шоҳрух Мирзо” “Звезда Востока” журналида эълон қилинди, ҳозир босмаҳонада. “Ижод” фонди томонидан “Ёрқин кунлар нафаси” — янги Ўзбекистон олимларига бағишланган публицистик китобим нашр этилди. “Мен тутилган уй” шеърини китобим Нукусда қорақалпоқ тилида босиб чиқарилди. “Буюк Амир Темур” бадий фильми сценарийси устида Одилшо Агишев билан бирга ишни давом эттирдик. “Амир Темур” операси учун либретто ёздим. Ёзувчилар уюшмаси, Республика Маънавият ва маърифат Кенгаши йўлланмалари билан Самарқанд, Сирдарё, Бухоро вилоятларида бўлдим, очеркларим, адабий жараёнлар ҳақида мақолаларим вақтги матбуотда эълон қилинди. Китобларим тақдиротларида қатнашдим, Мудрофаа, Ички ишлар вазирликларида, Миллий гвардияда, Ўзбекистон Миллий университетида ҳамда Тошкент давлат шарқшунослик институтида ижодий учрашувлар ўтказдим, Амир Темурга бағишланган конференцияларда маърузалар ўқидим.

“Улуғ салтанат” роман-эпопеяси ўқувчилари сафи тобора кенгайиб бормоқда. Ўтаётган йилда эпопея икки марта нашрдан чиқди. “Сарбадорлар” роман-диалогияси яна чоп этилди.

“Ижод қилиш — шохона иш” менинг энг севган шиоримдир.

2. Янги Ўзбекистонда бадий адабиётнинг мақоми юксак даражада бўлмоғи лозим. Бунда мен китобни, китоб мутлоасини назарда тутаман. Албатта, бу биз ёзувчиларга тегишли ва

зифа — яхши ва ҳаққоний китоблар ёзишимиз зарур. Халқимиз, муҳтарам Президентимиз олдида қарзимиз кўп, жуда кўп...

Ҳаройиб ҳодисага диққатингизни қаратмоқчиман. Хиро ғорида расули акрамнинг илк эшитган илохий сўзи “Икра!” (Ўқи!) бўлган эди... Эътибор беринг: Яратган ўз бандасига, уй қургин, бойлик орттиргин, қўша-қўша машина ол ва ҳоказо демаган, балки аввало “Ўқи!”, “Билим ол!” деб амр этмоқда. Бу жуда ҳам чуқур ўйлаб кўрадиган мўъжиза. Ҳа, инсоннинг биринчи вазифаси — ўқиш, ўрганиш! Бу шартга фақат ўқувчиларгина эмас, балки ёзувчилар ҳам амал қилишлари лозим. Яна. “Қўрьони қарим”нинг 57-сураси 25-оятда Аллоҳ тооло бандалар учун учта нарсани таъинлагани айтилади. 1. Китоб. 2. Тарози. 3. Темир. Шу ерда ҳам Китоб биринчи ўринда турибди! Мана, Аллоҳнинг мўъжизаси, дунёнинг чиройи, ҳаётнинг маъмуни!

Юртимизда шу сабабдан китобнинг қадри бандан бўлган, муқаддас ҳисобланган. Унинг қадри яна ҳам ортиб бораверади. Ҳозир одамлар бир-бирларига китоблар совға қилишмоқда. Гўзал ода! Ҳатто кўп китоб ўқиганлар “Спарк” машинаси билан сийланмоқда! Дунёда бундай эртасини ўйлаган мамлакат бўлмаса керак. Икки ёшли набирам Жаҳоҳир иккинчи синфда ўқийдиган Шамсикамар опаси билан доим китоб талашади. Кўриб хурсанд бўламан.

3. Биринчи галда, юртимизнинг тинчлигини, халқимизнинг соғлигини, уйи бугдойга тўлишини тилайман. Қолаверса, ўтган йили бошлаган янги романимни битириб, ўқувчиларга тезроқ тухфа қилсам, деган умиддаман. Мавзусини сир тутиб тура қолайлик.

ТАШАББУС ҚУЛОЧ ЁЙМОҚДА

Ҳаво совуқ бўлишига қарамай, Сайхунобод туманида барпо этилган “Ёшлар хийбони”нинг очилиш маросимига туман аҳолиси — отахонлар, онахонлар, ёшлар, ўқувчилар жам бўлишган. Ёшларнинг юз-кўзларида гурур. Оқ рўмолларини бошига ташиб олган онахонларнинг нигоҳларида меҳр акси. Буларнинг барчаси киши кўнглига завқ бағишлайди. Ҳурурини юксалтиради.

“Ёшлар хийбони”га кириш жойида қарнай-сурнай овози янграб, дилларга кўтаринки кайфият бағишлади. Ҳаммининг кўнглида ҳаяжон. Сирдарё вилояти ҳокими Ғофуржон Мирзаев йиғилганларга Сирдарё вилоятида йил давомида олиб борилган ишлар, бугунги ислохотларнинг мазмун-моҳияти, ёшларга, хотин-қизларга берилаётган эътибор ва имкониятлар хусусида сўзлади.

Сўнгра нуруний отахонлар, онахонларнинг дуоси билан йиғилганлар “Ёшлар хийбони”га қадам қўйишди.

Сайхунобод туман ҳокимлиги биноси, янги кутубхона, гуллар дўкони, қаҳвахона, хотира майдони, миллий услубда қад ростлаган бешта айвон, ўн икки метрли арча, чироқлар, текис йўлақлар “Ёшлар хийбони”га кўрк ва салобат бағишлаб турибди.

“Ёшлар хийбони”нинг биринчи айвонида бешта муҳим ташаббуснинг бири — маданият ва санъат йўналишида ўз иқтидорларини ошириб бораётган ёш санъаткорларнинг мусиқий чиқишлари намойиш этилмоқда. Отахонлар, ёшлар, туман аҳолиси билан бирга кутубхонага киришди. Кенг, озода, шинам кутубхона киши руҳига хотиржамлик, завқ бағишлайди.

Хийбоннинг иккинчи — “Ижодкорлар айвони”да “Шеърят шайдолари” деб номланган ўқув тўғрагининг катнашчилари билан мушоира ўтказиб тургандик, даврамизга вилоят ҳокими келиб қўшилди. Ҳоким йиғилганларга Сирдарёнинг кенг далалари, кўнгли очик, меҳнатдан қўли қадок оддий инсонлар ҳурмат ва эътиборга лойиқлигини айтиб, бугунги кунда олиб борилаётган ўзгаришлар, янгиланишлар ҳақида сўзлади.

Хийбоннинг учинчи “Оилавий китобхона” деб номланган айвонида китобхон бувилар ва набиралар жам бўлишган. Бу айвонда ҳам маънавият, маърифат борасида кизгин суҳ-

батлар кечди.

Хийбоннинг тўртинчи айвонида ёш расомлар ўзларининг иқтидорларини намойиш қилишди. Хийбоннинг тўридан жой олган “Мотамсаро она” ҳайкали пойига нурунийлар, ёшлар гуллар қўйишди.

Сўнгра овоз кучайтиргичдан Ўзбекистон халқ шоири Ҳалима Худойбердиевнинг “Ватан байроғи” шеъри жаранглади:

**Юрт байроғини хар жойгамас,
Кўнглингга эк. Кўксингни ўй.
Ишлов бергин, юмшатиб тур,
Илдиз отсин, кўрсатсин бўй.**

**То бу байроқ, Ватан, нуллар
Ич-ичингга кетсин кириб.
Токи ғаним — ватанхўрлар
Ололмасинлар сугуриб.**

Барчанинг қалбига олам-олам завқ, сурур бағишлаган тadbир давомида Сайхунобод туман ҳокими ўринбосари, туман хотин-қизлар қўмитаси раиси Ўғилой Набиева билан суҳбатимиз кўр олди. Опа кўзлари чакнаб, тўлиб-тошиб қайишди:

— Туманимиз аҳолисининг ярмидан ортиғини хотин-қизлар ташкил этади. Шу йил 585 нафар хотин-қиз доимий ишларга жалб этилди. Туман ҳудудида қаровисиз жой бор эди. Ёш, меҳнатсевар тadbиркор аёл Гулчехра Файзуллаева давлатдан тўрт юз эллик миллион сўм кредит эвазига шу жойда тикувчилик цехини ташкил қилиб, “Нурли йўл” маҳалласида истикомат қилаётган 150 нафар аёлни доимий иш билан таъминлади. Туманимизда беш нафар хотин-қиз хусусий боғчаларни ишга туширди. Бугунги кунда хусусий боғчаларда мактаб ёшигача бўлган фарзандларимиз таълим-тар-

бия олишмоқда.

Гавҳарой Хусанова томонидан “Ўзбекистон” қишлоғида хусусий кутубхона қад ростлаган бўлса, вилоятда ўтказилган “Ёш китобхон” танловига Шохсанам Қаршиева биринчи ўрин соҳибаси бўлиб, “Спарк” автомашинасини қўлга киритди. Доирачи киз Мухлиса Туропова “Нихол” мукофотида сазовор бўлди, Шахзода Турсунова Болгарияда шашка бўйи-ча ўтказилган жаҳон чемпионатида қатнашиб, биринчи ўрин соҳибасига айланди.

Хуллас, айтаверсам ютуқларимиз кўп. Мени энг қувонтирадиган нарсаси шуки, юқорида номлари келтирилган хотин-қизларимизнинг кўлга киритди, киритаётган ютуқларини кўриб, эшитиб турган ота-оналар, бобо-ю, бувижонлар фарзандларини, набираларини хузуригимизга олиб келишапти. Биринчи: “Мана шу фарзандимнинг адабиётга ихлоси баланд. Шеърлар ёзди. Кўп китоб ўқийди” деса, иккинчиси: “Шу набирам бирим чиройли расмлар чизади”, дейди фахрланиб...

Суҳбатлашиб турганимизда даврамизга юз-кўзларида шижоат акс этиб турган бир аёл келиб қўшилди. Ўғилойхон уни таништирди: — Бу аёл “Жажжи билагон” номли хусусий боғча мудираси Дилфуза Ўрлова. Tadbirkorlik фаолиятини янада кенгайтириш мақсадида олиб юрадиган фаолларимиздан бири. Дилфузахоннинг иш фаолияти билан қизиқдик.

— Кўп йил давлатга қаршли боғчада ишлаганман, — деди у. — Ўзимнинг шахсий боғчам бўлсайди, деб орзу қилардим. Орзумни амалга ошириш мақсадида лойиҳани ҳам тайёрлаб қўйгандим. Аммо ишни бошлаш учун юрагим дов бермай турганди. Бунни қарангки, қутилмаганда тadbirkorlikка йўллар кенг очилди, ишларимни бошлаб юбордим. Ниятига етдим. Энди тadbirkorlik фаолиятимни кенгайтирмоқчиман. Тикувчилик цехи очини ниятим бор...

Сайхунобод туманидаги ғайратли, ташаббускор опа-сингилларимиз кўпчилигини ташкил қилади. Шундай аёллари бор юртининг келажига порлоқ бўлади, албатта.

Ойгул УБАЙДУЛЛА қизи

Ифтихор

ЮРТНИНГ КУМУШ ҚАНОТЛАРИ

Чирчиқ шаҳридаги ҳарбий аэродромнинг кузатув нуқтасида. Самолёт ва вертолётларнинг самога қўтарилиши, айниқса, уларнинг қўниш йўлагига қайтишларини кузатиб завқларга тўлиб турибмиз.

Бу ишчанчи томоша эмас. Кўриб турганимиз эртанг ёки афсона ҳам эмас. Бу ҳақиқат. Юрагинг шундай ёруғ ҳисларга тўладики, таърифлашга сўз очки. Мана, Ўзбекистон осмонининг лочинлари, пўлат қаққонларимиз, кумуш қанотларимиз. Бизнинг гурулларимиз, бизнинг ифтихорларимиз. Бизнинг ишончларимиз.

Ҳарбий аэродромда юрагинг мана шу майдон қадар кенгайиб кетади. Ҳарбий учувчиларимизга қўшилиб самога қўтариласан. Юрагингга осмон жойлашади. Бошинг булутларга тегади.

Юртимни Қудратли Қучлар қўриқлаб турганини ҳис этар эканман, кўзимдан секин-секин ёшлар оқаверади. Ана, осмонни ларзага солиб ҳарбий самолётлар учиб келяпти, улар қўниш майдончасида махсус қонун-қоидалар билан қутиб олинади. Учувчиларнинг ҳарбийча ҳисоб беришлари, дадилликлари кишига айрича завқ бағишлайди.

Осмонларда юрасиз,
Ойдан салом берасиз,
Ойдан гўзал қизларнинг
Тушларига кирасиз.

Саратонда боғларга
Соя бўлган йиғитлар.
Она юрт суянганда,
Қоя бўлган йиғитлар.

Юлдузларни тишида
Тишлаб турган йиғитлар.
Она юрт тинчлигини
Ушлаб турган йиғитлар.

Она юрт осмонида
Бедор, огоҳ йиғитлар.
Оламини омон асар,
Олам паноҳ йиғитлар.

Кўкдан туриб заминга
Гуллар эккан йиғитлар.
Она юрт тинчлигига
Жонин тиккан йиғитлар.

Осмонларда юрасиз,
Ойдан салом берасиз.
Ойдан гўзал қизларнинг,
Тушларига кирасиз.

Мен тинч ва бахтиёр юртимнинг фароғатини қимлар кўриқлаётганини кўриб турибман. Улардан Ватанга муҳаббат ва жасорат уфуриб турибди.

Ҳар қандай мураккаб об-ҳаво шароитларида ҳам ҳарбий учоқларни моҳирона бошқараётган Ўзбекистон фарзандлари: учувчилар, борт механикларини билан суҳбатлашиб учун келганимни биллиб, мени Испаниядан келтирилган, қора марвариддек ялтираб турган ҳарбий-транспорт самолёти бортига таклиф этишди.

Биринчи суҳбатдошим ҳарбий учувчи, самолёт командири, майор Жавлон Муҳиддинов бўлди. Жиззах Олий ҳарбий авиация билим юртини тутатган, она тилимиздан ташқари рус ва инглиз тилларида бемалол сўзлаша оладиган бу йиғитнинг тимсолида мен миллий армиямиз сафларида пўлат қалқондек турган минг-минглаб мард ўғлонларимизнинг қиёфасини кўрдим. Оғир-босиқ бу йиғит болалигидан учувчи бўлишни орзу қилгани, ҳатто тушларига самолётлар қирганини гапириб берди. Вояга етиб, “Темур тузуқлари” асарини ўқигач, ҳарбий бўлишга аҳд қилган. Отаси Валишер ака, онаси Лола опалар унга оқ йўл тилашди. Ота-она ризолити Жавлонга қанот бағишлади. У танлаган йўл — масъулиятли ва шарафли йўл.

“Мен омадли ҳарбий учувчиман. Мухтарам Президентимиз, Қулол Қучлар Олий Бош Қўмондон Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида армиямиз замонавий техника ва технологиялар билан таъминланмоқда. Ҳарбий хизматчилар оилаларини ижтимоий ҳимоялаш ва қўллаб-қувватлашга юксак эътибор қаратилмоқда”, дейди у.

Яна бир суҳбатдошим, қатта лейтенант Абдоржон Хусинов. “Болалигимда отам менга “Қасб танласанг шундай қасбни танлаки, у одамларга ҳар лаҳза керак бўлсин”, дер эдилар. Ҳарбий учувчилик худди шундай зарур қасб, деб ҳисоблайман. Бу қасбни танлаганимдан бахтиёрман”, дейди.

Командир ёрданчиси, лейтенант Альберт Турдиев ва борт механиги, қатта сер-

жант Баҳромжон Бозоров билан ҳам дилдан суҳбатлашдик. Альбертнинг отаси полковник Алишер Турдиев ва онаси Ирина опалар унинг тарбиясида қаттиққўл бўлишган. Айниқса, ўсмир ёшида унинг бир соат ҳам беқор қолишига, ҳар хил кўнгилолар давраларга боришига руҳсат беришмаган. У эрталаб ўкишга, сўнгра спорт зали ва кутубхонага чопар эди. Жиззах Олий ҳарбий авиация билим юртидаги таҳсил чотида у аълочилар сафига, бунинг учун эса ота-онасидан ғоят миннатдор бўлди. Ҳарбий учувчилик қасбининг талаблари кўп, масъулияти эса жуда қатта. Бу шунқор йиғитнинг жисмоний етук ва фикр доираси кенглиги шундоқ кўриниб турибди. Мен унинг парвозларига омадлар тиладим.

Борт механиги Баҳромжон Бозоров ниҳоятда очик кўнгли йиғит экан. Экипажда обрўси баланд, тартиб-интизомли, ўз қасбининг устаси. Тинмай изланадиган Баҳромжон ҳам ҳарбий хизмат учун тутилган лочинларимиздан бири.

Вертолёт командири Фарҳод Шарипов шошилмасдан гап бошлади: “Биз Францияда ишлаб чиқарилган энг замонавий ҳарбий вертолётларда учамиз. Бу вертолёт бизнинг иқлим шароитимизга мос. Ёзининг жазирамасио кишининг аёзлари унга писанд эмас”.

Фарҳод ҳам Жиззах Олий ҳарбий авиация билим юртини тутатган. У устозлари — полковниклар Михаил Сон ва Абдусаттор Мавлонбековнинг шогирди эканидан гурулланади. Устозлари унинг учун мустаҳкам қоя.

Ёғатган ёмғир аста-секин қорға айлана бошлади. Ҳарбий аэродромда эса ҳарорат қайноқ, ҳаёт жўш уради. Учувчиларнинг мардонавор қиёфаларини кўриб, киши ва совуқ ҳаёлигидан қўтарилади. Ҳарбий учувчилар мендан бир нарсани, устозларининг исм-фамилияларини, албатта, қайд этиб, уларга шогирдлик эхтиромини изҳор қилишми сўрашди. Шундай йиғитларнинг илтимосини ерда қолдириб бўлармиди?! Мана, уларнинг устозлари: Рустам Насриддинов, Бахтиёр Аҳмедов, Арслонбек Султонов, Азиз Ҳамроев, Азиз Шожалилов, Фазилдин Аҳмадиллаев, Марлен Абибуллаев.

Раҳмат сизларга, азиз устозлар! Ёвқур, ўтқир фаросатли, бир сўзли мардлар учун раҳмат! Ватан осмонининг пўлат қалқонларининг қалбиди ватанпарварлик деб аталган муқаддас туйғу учун раҳмат!

Суҳбатимизни якунлаб, қайтишим олдида ҳавога қўтарилаётган пўлат қушларимиз ортидан гурурла кузатиб, ўғлонлари ҳарбий учувчи бўлган оналар катори дуолар қилдим:

— Ўғлим! Сен самода, мен эса ерданман. Юрагим доимо сен билан бирга. Ер билан осмонни оналарнинг илтижолари, дуолари боғлаб туради.

Ўғлим! Мен доимо сен билан фахрланаман! Сен ҳарбий учувчи бўлиб “пўлат қуш”ни бошқараётган қунигидан менинг кўксамда тоғ ўсиб чиқди. Сен Ватан посбонисан. Доимо хушёр бўл!

**Ери йўқнинг осмони ҳам бўлмағай,
Эли йўқнинг эломини бўлмағай.
Осмон узра учар нажот қушлари,
Шу қушларсиз юртнинг**

**шони бўлмағай.
Ҳарбий учувчилар, жасур йиғитлар,
Юлдузлар ёнида мағрур йиғитлар.
Ери бори еру осмон асрағай,
Минг балодан,**

**минг бир имкон асрағай.
Эл дуоси шарафи шон асрағай,
Зухро юлдуз ҳамда Қўлпон асрағай.
Ҳарбий учувчилар, жасур йиғитлар,
Юлдузлар ёнида мағрур йиғитлар.**

**Ери йўқнинг осмони ҳам бўлмағай,
Қаноти йўқ, қалқони ҳам бўлмағай.
Ери йўқнинг бугдой нони бўлмағай,
Ватансизнинг шараф**

шони бўлмағай.

**Ҳарбий учувчилар жасур йиғитлар,
Юлдузлар ёнида мағрур йиғитлар.
Учувчилар — юртнинг кумуш қаноти,
Фаришталар кенг осмонни асрағай.
Дуо аилаб қўққа қўлин узатган,
Ўзбекистон — онажони асрағай.**

Зулфия МЎМИНОВА

Янги йил байрами арафасида Сурхондарё вилояти Ўзун тумани марказида ўтувчи Ўзбекистон шохқўчасини Баҳористон қўчаси билан боғлаётган кенг, равои ҳолда Обишаранг дарёси устида барпо этилган янги кўприк фойдаланишга топширилди.

**КЕНГ, РАВОИ
ЯНГИ ЙЎЛ ВА
КЎПРИК ИШГА
ТУШДИ**

Шу муносабат билан ташкил этилган тантанали тadbирда воҳа марказидан узок, чекка туман аҳолининг яна бир орзуи рўёбга чиқиб, янги йўл ва кўприк аҳолига қулайлик яратиши, одамларнинг узоғини яқин қилиб, ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда муҳим ўрин тутуши алоҳида таъкидланди.

Шу пайтгача туман марказидаги Ўзбекистон шохқўчаси ҳамда Баҳористон қўчаси ўртасидан темир йўл линияси ўтган бўлиб, унинг устида қурилган пидедалар йўл ўтказгичи бу икки ҳудудни бир-бири билан боғлаб турар, қўшни ҳудудга транспортда бориб келиш учун 6,5 километрлик масофа босиб ўтлар эди.

Бу масофани қисқартириш учун темир йўл линияси устидан янги автомобиль йўли қурилиши бошланиб, атрофида бўзилишга тушган турар ва нотура жой объектларининг тоvon пуллари тўлиқ тўлаб берилди ва улар бошқа жойга қўчирилди.

Шунингдек, янги йил арафасида Обишаранг дарёси устидан ўтувчи янги кўприк ҳам қад ростлади. Йирик иншоотда вилоят ҳудудий йўллардан фойдаланиш бош бошқармасининг беш юздан ортик ишчи-муҳандислари меҳнат қилди. 100 дан зиёд замонавий техника ва механизмдан унумли фойдаланиб, лойиҳа қисқа вақтда сифатли якунланди. 8 миллиард сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Йўлнинг икки томонида пидедалар учун йўлақлар барпо этилиб, ободонлаштирилди. Эндиликда ҳудудларни боғлаш масофаси қарийб 6 километрга қисқарди.

Ҳолмўмин МАМАТРАЙИМОВ,
ЎЗА мухбири

Халима АХМЕДОВА

Она тилим

Навоийни олиб келдинг Хиротлардан,
Хазрат айтган ғазалларда ўсди дилим.
Сен учқурсан афсонавий Ғиротлардан,
“Ушшок” бўлиб жаранглаган она тилим.

Мангуберди, ўлмагансан, изларинг бор,
Амударё сохиллари сирли, сўлим.
Ўша жангда гувоҳ эди Парвардигор,
Ватан, дея хайкиргансан она тилим.

Ҳиндистонга эга чиқди шоҳ Бобурим,
Шоҳликда ҳам кўмсар эди юртин, эдин.
Шоҳ-гадони битта қилиб жон томирин
Туташтирдинг соғинч билан она тилим.

Дор остига борганда ҳам жилмайди у
Ва айтдики, ишқ – ўлимдан юксак илм.
У сен эдинг — шоир қалби қўчган ёғду,
Шоҳ Машрабнинг овозисан она тилим.

Ўқ овози эшитилганда хилватлардан,
Фарзандларинг бой бергандинг,
солда халқим.
Бийрон келдинг Чўлпон
айтган ҳикматларда,
Қодирийнинг латиф кўнгли она тилим.

Танглайимни кўтаргансан хайратингда,
Шунданмикин, ёзавердим, бўлмадим жим.
Гарчи йўқман шоир деган рўйхатингда,
Аммо сени шеърдай севгум, она тилим.

Бу халқ...

Бу халқ меникидир, шойи белбоғлари-ю,
Йиртиқ чопон ҳамда жандаси билан,
Бу халқ меникидир гоҳида росттўй,
Баъзан айёрона хандаси билан.

Бу халқ меникидир, манманлиги-ю,
Хокисор тупрокка тенглиги билан.
Чапани ялангтўш, марду мардона,
Қирларидай бағри кенглиги билан.

Бирдай суядирман, бирдай суйганман –
Зикнасин, ўғрию, тўғрисини ҳам.
Бахтли онларида балки йўқламас,
Бир-бирин қўллаиди бошга тушса ғам.

Ўзимники гарчи номим қоралаб,
Тоza хисларимни ўғирда янчган,
Юрагимда алам тўлганда дейман:
Ўзимдан чиккан-да, ўзимдан чиккан...

Бу халқ меникидир, не десангиз, денг,
Туришу турмуши Худога ёққан,
Отаси бек ўтган, онаси эса
Валийларни туккан, авлиё туккан.

Бу халқ меникидир, илдишим менинг,
Шоҳу гадосига меҳрим баробар.
Тупрок бўлар эдим аллақачонлар,
Унинг муҳаббати бўлмаса агар.

Бу халқ меникидир, борлиги билан,
Ишонинг, сўзимда зарра йўқ риё.
Шайнига ёмон сўз айтгудай бўлсанг,
Юзингга қарамай ўтаман, дунё.
Бу халқ меникидир...

Эй, мисни тиллога айлантиргувчи,
Эй, кўзида кавсар, руҳида ризвон.
Қамиш най бўлгунча эди ошиғим –
Энди тўрт ёнимда дашти биёбон.

Сахрога айландим, холимдан тойдим,
Сув десам, жисимини эзди бўрон.
Йўл бўйи озиғим, қувватим маним –
Хижрону, хижрону ва яна хижрон.

Исимини айтгунча қонади бўғзим,
Сўнг эса елкамини силади осмон.
Эй, зулматни нурга етаклагувчи,
Эй, денгиз қурбини айлаган уммон.

Кўзимга тикилган қумларни тердим,
Ва кўрдим вужудни вайрондан-вайрон.
Сенга ёлворарди, қутқар, деб жоним –
Гуноҳим тигидан ярадор жайрон.

Қамиш ҳам исминини унутди чоғи,
Довуллар, тўфонлар соларкан сурон.
Эй, менинг холимга нақшлар чизган,
Эй, тўққиз парданинг ортида ниҳон.

Банду бандим билан сенга борурман,
Азоблар юбординг – менга суюнчи!
Сахро эдим, дарё бўляпман сен деб,
Эй, оловни сувга айлантиргувчи.

Бўронлар, довуллар ҳаммаси ўтди,
Ўтди саратоилар, қахратонлар ҳам.
Ишқ ўтди кўнглимиз қўчаларидан –
Хорғин ва паришон кўзларида нам.

Ўтди ойдин туннинг хилватларида,
Дарахт гувоҳ бўлган сирли шивирлар.

Ўтди кўксимизнинг алангасини
Ўчириб-ўчирмай ғамгин ёмғирлар.

Том бошида ўсган қизғалдоқларнинг
Шамолда соврилган оҳанги ўтди.
Кимнидир зор қутган маъсум соғинчнинг
Юракка урилган жаранги ўтди.

Оромижон эди дўстлар суҳбати –
Қалбимиз ёритган чироклар ўтди.
Хаяжон базмида шаҳона кунлар –
Жондаги энг ширин титроқлар ўтди.

Кузда кетаётган қушлармиз бугун,
Қайтмаймиз, дунёдан рух ҳам толгандай,
Аммо оптимизга қараймиз бот-бот,
Недир эсимиздан чиқиб қолгандай.

Хотиралар...

Кўнглингнинг боғига ёйсам майлими,
Кўзёшдан ҳўл бўлган хотираларни
Ва майлими, айтсам, шивирлаб айтсам,
“Сенда йўқман” – деган мискин хабарни.

Сен эса, минг йиллик харсанг тош янглиғ
Қалбимга тикилиб туравергин жим.
Ишқ гулин излаган болари мисол
Хануз қанот қоқар менинг соғинчим.

Майлими, юракка чайиб шафакни,
Сенинг ҳаёлингга айласам тортик.
Энг гўзал кунларни сенинг пойингга
Келтирсам руҳимнинг қаъридан тортиб.

Сен эса сўз дема, туравергин жим,
Зотан, хайкирмакда лаҳзалар бешан,

Сўз дема, ненидир шивирлар менга
Сенинг руҳингдagi занглаган кишан.

Куз келди, шафқатни билмайдиган куз,
Тагин хотиралар тортаётир нам.
Хазонлар ичида гойиб бўлдилар,
Ишқ гулин излаган боларилар ҳам...

Жонинг қорбоғига ёйсам майлими,
Кўзёшдан ҳўл бўлган хотираларни.

Кўзёшим ичинда кўринадан соҳ,
Ёдимни титаман, сачраб кетар ранг.
Қачонлардир менда яшаган диллох,
Унутиб қўяман баъзан қиёфанг.

Ишқнинг уйи ичра мен ҳам эдим шаъм.
Токи ўчмагунча, ўчирмагунча.
Парвона қанотини шамолида ғам
Токи хажр даштига кўчирмагунча...

Ўтдим, ўтиб кетдим, ўзимдан ўтдим,
Занжирбанд айлагач зиндониди оҳ.
Сени севиб қолган кўзимдан ўтдим,
Азобим ичинда кўриндинг гох-гоҳ...

Қартайган фасллар мен билан тўлди,
Кўнглимга оч қолиб тикилди тунлар.
Кузга ошиқ бўлди, девона бўлди,
Дилимнинг қонига чўмилган гуллар.

Ахир, тирикликка фақат ишқ гувоҳ,
Унинг нафасида эрмайманми,
Кўзим ёшларида кўриндинг гох-гоҳ,
Айт, баъзан дардингда кўринмайманми?!

Янги йилнинг дастлабки тонги. Қодирбек барвақт уйғонди. Рухияти те-
тик, кайфияти чоғ. Раҳбар ёрдамчисининг
таклифини яна эслади: “Туғилган
кун эсдан чиқмасин...”

Тилдан чиқкан гап баъзида чирик
бўлади, лекин дилдан чиқкан гап ҳа-
миша тирик бўлади. Ёрдамчи чин
кўнгилдан, бироқ раҳбарга хос ўша
сирли ва идлаоли оҳангда (бунга ҳам
юкибди-да) айтди. Қодирбек шунга
хурсанд.

Одатига кўра бадантарбия қилди.
Ювенил-тарангач, кеча кайнатиб тер-
мосга солинган ўрик шарбатини симир-
ди. Бир ҳафтадан буён бошида тутун
бўлиб турган режани амалга ошира-
диган кун бутун — биринчи январь.
Хўжайиннинг туғилган куни. Ўзининг
тут, Қодирбек, дадил бўл, Қодирбек.
Йил бошида шахдам қадам босмасан,
йил сўнгигача судралиб юраверсан...

Нонуштадан сўнг ховлида у-бу на-
сага уринган бўлди. Қани вақт ўтса.
Юрагиди хаяжон ўти гур-гур ёниб, авж
олаётти, ҳаёлини ҳам туманми, тутун-
ми эгаллаб, кўнглида ҳадик-хавотир
туйғуси жимирлай бошлади. “Иккилан-
гандан кўра икки букилган авло, тамом,
ё у ёқлик, ё бу ёқлик бўлманми, юраман-
ми итнинг орқанги оёғи бўлиб?...”

Уйга кирди. Меҳмонхонадаги до-
имо берк, қалити ўзида турадиган
сервантни очиб, пахта гулли чойнак
ичидан бир боғлам доллар олди-да,
чўнтагига урди. Сервантнинг ойнаванд
каватини ёпаётган эди, эшик очилиб хо-
тини сас берди:

— Нима қилаяпсиз?
Қодирбек бир сапчиб тушди. Хотини-
нига ўқрайиб қаради:

— Нима қилаяпман? Нимани нима
қилаяпман? — деди беҳосдан. — Сига-
ретини кўрмадингми?

— Чўнтагингизни...
— Чўнтагим, нима чўнтагим? Қайси
чўнтагим?

— Чўнтагингизни қаранг. Айвондаги
пальтонинг чўнтагини.

— Ҳа-я, тополмадим-ку. Яхшилаб қар-
рай-чи?

Пешонасини тер босди. Меҳмон-
хонадан бўларича бўлиб, ичидан бир
тўкилиб чиқди. Илғақдаги пальто чўн-
тагини қавлаштирди. “Оббо, бу ёқда
экан-ку, а!”

— Дадаси, сизда бир гапим бор эди...
— хотинининг овози синиккан чиқди.
— Нима гап?

— Кайфиятингизни бузманг, фақат
лекин нима қилай, биздан бошқа кими
ҳам бор, дейсиз...

— Гапни бурамай, мақсадга кўч.
— Шу, укам Собиржон тунов куни
пул сўровди. Эртага яна шиофхонага
кетаяпти. Уйдагилар байрам кечаси
ёнимизда бўлсин, деб олиб келишувди.

Кўнглида кетди, бечора. Мол-ҳолини
сотиб қизининг ўқишига контракт пули
тўлади. Ўзини энди индинга операция
қилишаркан.

— Қанча пул керак?
— Шу... минг долларча керак экан.
Март ойида қайтараман, деяпти.

— Бунча пулни қаёқдан оламиз? —
муҳаммаднинг Қодирбек, — менда йўқ-
ку, ўзинг биласан. Топганимни сенга
олиб келиб берайман.

— Шу, таниш-билишлардан сўраб-
нетиб турсангиз-чи? Минг қилса ҳам
укам — жигарим. Биласиз-ку, биздан
жонини ҳам аямайди. Шу уйни тикла-
ётганимизда...

— Оббо-оо, ўтган гал ҳам шуни
юзимга солувдинг-а, — тутатди Қо-
дирбек. — Мен уқангдан ўшанда пул
сўровдимми, ўзи сенга олиб келиб бер-
ган. Уй курса мен ҳам қайтараман, де-
дим-ку... Энди шу арзимас уч минг дол-
ларни умр бўйи гапирасанлар-а?!

Хотини бир қалқди, беҳоли-бежон
бўлиб курсига чўқди, ёноқлари дир-
дир учди, ихрани:

— Яна опамдан сўрарканман-да-а?

— Ўзинг биласан.

— Сиз хозир туғилган кунга бормок-
чимисиз? Шофёрингиз келганига ярим
соатдан ошди. Мени ҳам укамникига
ташлаб ўтинг.

Хотинининг бир нуқтага тикилиб,
хардамхаёл бўлиб ўқинч билан гапир-
иш Қодирбекни қаҳридан туширди:

— Бўлақол. Халиги, мен Лондондан
олиб келган қўйлақлар қани? Об туш.
Бирини уканга олиб борасан.

Хотини тухфабоп, Қорқиз ва Қор-
бобо суварти урилган иккита ялтирок
елим пакет олиб чиқиб, Қодирбекка
тўтди-да, қийиниш учун нариги хонага
кириб кетди. Қодирбек торгмадан ик-
кита конверт олди. Бирига юз доллар,
бирига икки минг доллар солди.

Машина йўлга тушди. Пакетларни
олд ўриндикка қўйишди. Орқа ўрин-
дикда ўтирган эр-хотин ўз ҳаёллари би-
лан банд. Хотин, табиийки, оғир дардга
чаллиган укасининг тақдирига қайгу-
ради. Эрнинг ҳаёлида бошқа ўй: “Худо

хоҳласа, хўжайин уни, албатта, юко-
рига кўтаради. Ҳаммаси яхши бўлади.
Шундай катта идоранинг депсинган
майда бир бўлағида шунчаки раҳбар-
ча бўлиб юришга чек қўйилади. Ана,
қанча ҳамкасблари уни тепиб-тепкилаб
юкори лавозимга чиқиб олишди. Ог-
зини очиб юраверса, оёқ остида қолиб
кетаверди. Кандингни ур, Қодирбек,
кандингни ур. Яшасин, туғилган кун...
Берган худога ёқибди... Икки минг кўки
ҳам чакки эмас...”

— Конвертга юз доллардан жойлаб,
иккала пакетта ҳам солиб қўйдим. Май-
ли-да, Янги йил совғаси, — шивирлади
хотинига.

Хотини эрига ажабсиниб қаради,
юзини ойнага бурди.

Қодирбек хўжайини, катта идора-
нинг раҳбари Нозим Тўраевичнинг
шаҳар четидидаги дала-боғини, кенг-мўл
қасрини кўз олдида келтириб, ич-ичи-
дан гурурланиб қўйди. Айниқса, бутун

Кўчқор НОРҚОБИЛ

ЯНГИ ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ КУНИ

Ҳикоя

казо-казолар келиб-кешиб турадиган
дабдабали зифатга Қодирбекни шах-
сан раҳбарнинг ўзи тақлиф қилгани
хайратланарли ҳол эди. Ҳафта бурун
раҳбарнинг ёрдамчиси кўнгирик ки-
лаб: “Туғилган кун эсдан чиқмасин, сиз
ҳам рўйхатда борсиз”, дея сердимогли
ила сирлинома гапиргани Қодирбекни
эсанкиратиб қўйди. Бутун халқ ўтгиз
биринчи декабрнинг қок туниди Янги
йил кириб келишини кутган маҳалда у
шу бугунни — биринчи январининг айна
шу дамини кутди. Байрамни ҳам бир
култумгина шампан виноси ичиб қар-
ши олди; эртасига додираб-соддираб
юрсинми, хўжайиннинг туғилган кунига
хумқалла бўлиб борсинми?

— Тўхта, дўконга кириб чиқаман, —
деди ҳайдовчига ажиб бир жилмайиш
олиб.

— Дўконда нима қиласиз? — тўнгил-
лади хотини.

— Хўжайинга битта, уканга битта
“Виски” олиб чиқаман. Байрам бай-

рамдай бўлсин. Ҳа, айтгандай, — олд
ўриндикка қўл чўзиб пакетларни олди,
уларнинг ичини очиб қарагандай бўл-
ди, — ма, мановиниси уканга, — ик-
кинчи пакетни олд ўриндикка қўйиб
машинадан тушди. Зум ўтмай, иккита
“Виски” кўтариб келди. Уларни ҳам па-
кетларга жойлади.

— Хайда, Юнусободга хайда. Ол-
дин янгангни қолдирамиз. Кейин хў-
жайинникига борамиз.

Шаҳар четидидаги дала ховлининг ул-
кан дарвозаси ёнида алламбало улов-
лар қаторлашиб турибди. Қодирбек қў-
лида халиги Қорқиз ва Қорбобо расми
зоҳир байрампакедни кўтарган қўйи
эшик олдида ҳаяжонини зўрга босиб,
бир пас додираб турди. Қўрқиб-писиб
кўнгирик тутмасига қўл чўзди. Эшик
очилиб, мулозимлардан бири чиқди.
Қодирбекни эргаштириб, ховлига олиб
кирди. Дарвозадан қасргача бўлган
йўлак четида ранго-ранг шарлар осил-

кўрётгандай эсанкираб қалқин
бушатди. Казо-казолардан бири
нутқ ирод эди. Шундай зотнинг
сўзи шарафланди, қадах кўта-
рилди. Қодирбек ўзини эркин
ҳис қила бошлади. Кетма-кет
узатилган қўллар ҳавода қолма-
ди — қадахлар жаранглаб турди.
Қаҳрамонимиз ҳам ўзини дадил
тута бошлади. Давранинг нуфу-
зи кўтардики ё қадахнинг қучи-
дан қудрат туйлими, анча ҳаво-
ланди. Ўзини хўжайиннинг яқин
одамларидан биридай ҳис қилиб
қолди. Даврага энди қўшилиб
ёнидан жой олган хўжайиннинг
ўринбосари елкасига гурсилла-
тиб уриб қўйди:

— Қани, олинг. Биттадан урай-
лик-чи, хўжайиннинг соғлиги учун. —
Ўринбосар ҳам мўмин-қобил Қодир-
бекнинг шаштига қулиб қўйди.

— Мен... Мен бутун хурсандман.
Тушунайсизми, хурсандман. Шу...
шундай одам билан узок йиллар бирга
ишлайлик, олинг. Нега анграқсиз? Қо-
воғингизни очинг... Ё сиз узок йиллар
бирга ишлашимизга қаршимисиз? —
деди ўринбосарнинг елкасига қўл оши-
риб.

— Мен, биз хўжайин билан бирга
ишлашни хоҳлаймиз. Лекин у киши
хоҳламайяптилар-ку, — деди ўринбосар
унга сичқов тикилиб.

— Нера?

— Ўзлари ариза ёзиб пенсияга чиқа-
яптилар. Бутундан бошлаб пенсия
энди.

— Нима?! Ким пенсия? Пенсия нега?
— Қодирбекнинг хаяжон оловида сар-
маст вужудига кимдир бир челақ сув
қуйиб юборгандай бўлди; у бир сап-
чиб тушди, ҳаво етишмаётгандай бўл-
ди; кўксидими, кўнглидими оғрик тур-
ганини ҳис этиб, ўрнидан кўзгалди,
гандираклаган қўйи ташқарига чиқди,
кўз ўнгиди Нозим Тўраевичнинг сирли
жилмайган сиймоси гавдаланди. Алам
захмида қўллари билан юзини тўсди.

Чуқур-чуқур нафас олди. Орта қара-
ди, ойнаванд қасрнинг биринчи қава-
тидаги улкан залда қахқах янгради,
йўқ, ўша залнинг ўзи қах-қах уриб ку-
лаётгандай бўлди. Қодирбек изтироб
исканжасида пайлар-пай қадам билан
ховли дарвозасидан кўчага чиқди. Қа-
рахт ҳолда сўррайиб турди. Ёнига ўзи-
нинг хизмат машинаси келиб тўхтади.
Ҳамон тош қотган Қодирбек жойидан

жилмади. Ҳайдовчи машинадан тушиб
орқа эшикни очиб, Қодирбекни ўрин-
дикка ўтиргизди:

— Тобингиз қочдимми, хўжайин?
Орқа ўриндикдан сас-садо чиқмади.

Ҳайдовчи машинани юргизди.
... Яхшиям вақт тўхтаб қолмайдми.
Эртасига иккинчи январь тонги отди

— Янги йилнинг иккинчи куни бошлан-
ди. Қодирбек беҳузур бўлиб уйғонди.
Боши танасига оғирлик қилаётти — ми-
яси тиркираб отилиб чиқиб кетгудай...
Базўр диванга суяниб ўтирди. Аллақа-
ерлади қўл телефони жиринглади.
Хотини илғақдаги пальто чўнтагидан
қўл телефонини олиб келди. Қодирбек
унинг юзига қаролмади. Афсус-надо-
мат чўқкан сўлгин нигоҳи ер чизарди:

— Эшитаман, ким бу? — деди ихраб.
— Ассалому алайкум, почча! Бу мен,
Собиржонман. Сизга катта раҳмат, қил-
ган яхшилигингиз Худодан қайтсин.
Сиздан бир умр миннатдорман.

Қодирбек ҳеч нарсани аңголмади...
— Нима гап? Тинчмисиз, Собиржон?

— Почча, кечаги совға-салом учун ҳам
рахмат. Икки минг доллар бериб юбо-
рибсиз, опамдан. Албатта, қайтараман,
почча, — Собиржоннинг титроқли овози-
да миннатдорлик туйғуси жўш урарди.

— А-а? Шундайми?

Қодирбек эсанкираган қўйи хоти-
нига қаради. Хотини ҳам эрига сирли
қараш қилди-да, ошхона томон югу-
рилаб бориб, шокосада “аччик ош” кел-
тириб дастурхонга қўйди:

— Боринг, ювиниб келиб, ичиб олинг,
кейин ураниб ухлайсиз, — деди.

Хотини бу гал жуда сокин, беозор-
гина оҳангда гапирди.

1. Шахсан ўзингиз 2019 йилдаги фаолиятингизга қандай баҳо берасиз?
2. Янги Ўзбекистон шаароитида бадий адабиётнинг ўрни, Сизнингча, қандай бўлиши керак?
3. 2020 йилдан, биринчи галда, нималарни кутяпсиз?

Абдукаюм ЙЎЛДОШЕВ:

ШУНДАЙ КУНЛАРГА ХАМ ЕТИБ КЕЛДИК

1. Иложи бўлса, ўтган йилнинг факат яхши кунларини эсласам, дейман... Камина учун йил шиддат билан кечаётган давр воқелигиндан сал четроққа сурилиб, замон суръатини баҳоли қудрат кузатиш, имкон даражасида хулосалар чиқариш, энг муҳими, саломатлигининг, атрофимни ўраб турган яхшиларнинг қадрига етишни ўрганиш йили бўлди.

Шу жараёнда, мутлако қутилмаганда, йил давомида бешта китоб чиқиб турса дент. Булар, албатта, олдин қозғога тушган у-бу нарсаларнинг ҳосили. Хуллас, йил аввалида Гафур Ғулом нашриёти “Осмон оғуши” тўпламини чоп этди (китоб Ёзувчилар уюшмаси томонидан тақдирланди ҳам). Кўкламга келиб “Akademnashr” нашриёти ўзим яхши кўрадиган “Пуанкаре”нинг қайта нашрига қўл урди. Ёз чоғи Ёзувчилар уюшмаси ташаббуси билан “Адиб ва жамият” рукнида Чўлпон нашриётида “Саҳродаги муҳаббат” китобим босилди. Йил адоғида Гафур Ғулом нашриёти “Қайдасан, мўъжиза...” тўпламин, нихоят, янги йил эшик қоқиб турган кунларда “Янги аср авлоди”да чоп этилган муҳаббат киссалариндан иборат “Ишк афсунлари” тўпламин босилди.

Яхши-да... Нашриёт каламқашдан асар сўраб оладиган, ҳатто калам ҳақи тўлайдиган кунларга ҳам келдик, шукр...

Саволингизга келсак, ҳеч бир йил “Ўз фаолиятимдан” қониқмаганман. Ўтган йил-ку, инчунун...

2. Ҳар нечук, асл бадий адабиёт замон эврилишларига монанд турланиб-тусланавермаса керак. Келинг, қайтадан велосипед ихтиро қилиб ўтирмайлик, улуг Чўлпон ўсириб ёшида битган азалий ҳикмати ёдга олайлик: “Адабиёт яшаса – миллат яшар”. Шу маънода, Адабиётнинг зиммасида замин келажатини ҳал этишдек сарҳадсиз улкан масъулият, Инсон қалбини асрашдек бениҳоя залворли юк бор.

Шукроналар атайлик, улуг Абдулла Қаҳҳор оруз қилган буюк Ўзбек адабиётининг чечаклари гоҳ у асарда, гоҳ бу асарда юз кўрсатиб қолаётгандек. Тамомилла янгича, қамраб олинган воқеа ҳайбати билан эмас, Қониотдан ҳам мийләнлаб баробар улкан Инсон қалби манзаралари билан ўқувчини ҳайратта соладиган жиддий адабиёт пайдо бўлмоқда.

3. Бир-икки танлов сабаб ёш ижодкорлар асарларини ўқишга тўғри келди. Қувонарлиси, Марғилондан, Хоразмдан, Қашқадарёдан... бир гуруҳ истеъдодли ёшлар чиқиб келишяпти. Мен уларнинг адабиётга ёниб кириб келишларини, аро йўлда тўхтаб қолмасликларини кўришни истардим.

Шунингдек, олдиндан оққан сувнинг қадрига етиш фурсати ҳам келди чоғи, деган ўйдаман. Ўтган йили Исахон Султоннинг романи АҚШда чоп этилди. Бу адабиётимизда қатта воқеа эмасми? Бундан тўрт йилча бурун бир йўла икки мамлакат: ҳам Франция, ҳам АҚШда сеvimли адабимиз Эркин Аъзамнинг китоблари тақдироти ўтказилгани ҳам биров билиб, биров билмай қолди. Ҳеч бўлмаса ўзинишда бориши кўз-қўзлашни ўрганилайик.

Ишончим қомил, 2020 йил бундай ёқимли воқеаларга бой бўлади. Тайёр тўрайлик.

Педагоглар мухитида, маърифий суҳбатлар маконида улғайган домла кишиларнинг хатти-ҳаракатини синчковлик билан кузатиб, уларнинг феъл-атворини таҳлил қилишдан, талабаларнинг билими, ўзини тутиши, касбдошларининг туриш-турмушини мумтоз адабиёт намуналари, замонавий асарлар қаҳрамонлари дунёси билан киёслашдан мароқландаи.

Жадидлар миллат равнақида мактаб, маориф муҳим аҳамиятга эга эканини чуқур идрок этишган ва таълим тизимини замон талаблари даражасида ислоҳ қилишга бутун ҳаётларини бағишлаган. Улугбек Долимовнинг аждоллари орасидан ҳам талайгина номдор жадидлар етишиб чиққан. Жумладан, Мирмуҳсин Шермухамедов энг ақин қариндоши бўлган. Шу боис мактаб, маориф, маърифат, адабиётга муҳаббат домлага қон билан ўтган.

“Олим фаолиятида унинг адабиётшунослиги устунлиги ёки педагоглиги?” деган савол қўйилса, тарози палласини, албатта, адабиётшунослиги босиб тушади. У мустабид шўро замонида Исҳоқхон Ибрат ҳаёти ва ижодини ўрганишга журъат қилди ва 1971 йилда номзодлик иштини ёқлади. У жадидларга меҳри, ҳурмати чекирилгидан маърифатпарвар аждолларимиз орасида ўзининг фидойилиги, кенг камровли фаолияти билан алоҳида ажралиб турган Исҳоқхон Ибратнинг ҳаёти ва фаолиятига оид маълумотларни зукколик билан тартиблаштириб, кенг жамоатчиликка тақдим қилди. Улугбек Долимовнинг ўтган аср боши ижтимоий ҳаёти ва адабий жараёнига оид манбаларни синчиклаб ўрганиш асосида тайёрлаган талқикоти адабиётшунослигимизни бойитиш баробарида, шу давр адабиётини илмий асосда ўрганишнинг йўналишини белгиллаб берди.

Улугбек Долимов ўз лаёқатини адабиёт билан шуғулланишда, уни сеvimли, педагог сифатида фаолият олиб бориб, бадий асарлардаги маърифатни тарғиб этишда намоён бўлишини эрта англади. “Маърифат даргалари”, “Исҳоқхон Ибрат”, “Туркистон жадидчилиги”, “Дидактик қадриятлар

МУНОСИБ ВОРИС

Педагогика фанлари доктори, профессор, таниқли олим Улугбек Долимов зиёли оилада туғилиб ўсди. У миллатпарвар муаллим, заҳматкаш адабиётшунос Субуттой Долимовнинг фарзанди. Унинг Шотурсун Шомасқудов билан ҳамкорликда тайёрлаган “Қайроқи сўзлар” китоби ярим асрдан кўпроқ вақтдан бери ўқувчилар ўртасида қўлма-қўл бўлиб келади. Халқимизнинг “баланд охурдан сув ичган”, “айил ботадиган гап қилди”, “бурга тепади”, “похол солиб кетди”, “попузи пасайиб қолди” сингари маънатор иборалари ширҳланган ушбу китоб дастлаб “Кенг ўйнинг келинчағи” деб номланган ва кўпчилиқнинг китоб жавони жавахурига айланган. Субуттой Долимов моҳир методист педагог, зукко адабиётшунос сифатида фидойилик кўрсатган бўлса, унинг фарзандлари, жумладан, Улугбек ака инсонни маънавий қомилликка элтувчи маърифат барқ урган ана шундай муҳитда ўсиб улғайган.

миллий педагогик мерос сифатида”, “Миллий уйғониш педагогикаси”, “Аҳли ирфон” китобларини ёзди. У мазкур талқикотлари билан жадидларнинг муносиб вориси эканлигини янада ойдинлаштирди. Мутахассислар, кенг адабий жамоатчилик олим талқикотлари биринчи манбаларга асосланиб ёзилгани, уларда муаммо юзасидан пухта, пишиқ мулоҳазалар баён қилингани, ҳолис хулосалар тақдим этилганини яхши билишадил. Бундан, албатта, у қувонади. Лекин эришган натижалари билан қийовланиб қолмасдан, изланишларини қунт билан давом эттиришдан тўхтамайди.

Улугбек ака жадидлар фаолияти, Тошкентнинг Эски шаҳари ўтмиши, Қўқон хонлиги тўғрисида завқланиб, яйраб гапирди. Бундай пайтда олимнинг бу хусусда чуқур билимга эга экани, ўтган аср бошида Туркистондаги ижтимоий ҳаёт, маориф аҳволини асл манбалар асосида ўрганиши намоён бўлади. У, табиийки, барча мулоҳазаларини адабиётга олиб келиб боғлайди ва мумтоз адабиёт намуналарини жадидларнинг асарлари ва замонавий роман, ҳикоялар билан киёслайди, асарларда замон ҳодисалари, макон манзаралари қай даражада акс этганига “Ўткан кунлар”, “Меҳробдан чаён”дан мисоллар келтиради, мумтоз ва замонавий асарларда қат-қат маъно-мазмун мужассам эканини таъкидлайди. Олимнинг айтган сўзи, ўйлаган фикри ҳам кишининг фаолияти, ҳаётига таъсир этиши, худди моддий нарсалар қабл амалий қучта эга экани, шунинг учун ҳар доим обдон ўйлаб, ҳар бир сўзини тарозига тортиб гапириш лозимлигини ич-ичидан ҳис этади. Бунга шахсан ўзим бир неча бор гувоҳ бўлганман. Бир сафар ташаббуслардан бири кисса, достонларнинг фожали яқуни хусусида савол берганида домла сергақ тортиб: “Бадий асарларда ёзувлик, ўзравонлик, қабхотини ёқиблик шохсупасига чиқариб, тантана қилган ҳолда қолдириб бўлмайди. Фарҳод ва Ширин, Лайли ва Мажнуннинг ўлими ёзувликка, инсон эркини топ-

тайдиган ўзравонларга хайрихоҳлик эмас, аксинча нафрат уйғотади. Бу ҳам ёзувлик устидан эзгуликнинг ғалабаси”, деб жавоб берган ва бундан барча бирдай мамнун бўлган эди.

Саксон ёшини қаршилайтган Улугбек Долимовнинг инсоний фазилатлари — шогирдларига нисбатан меҳрибонлиги, вазим-босиқлиги ва энг яхши муаллим, мураббийларга хос хусусиятлари боис доимо кишини ўзига тортиб туради, уни кўргин, олдига бориб суҳбатлаштириб келади. Борсанг, ҳамниша майин, мулойим, хоксор бир кўринишда қутиб олади. Унинг болаларча содда, ишонувчан юз-кўзи, майин, мулойим жилмайиб туришидан дилинг яйрайди. Навоий, Бобур, Машраб, Оғаҳи ва Ибратнинг ҳаёти ва ижоди, жадидларнинг миллат равнақи, маърифат ва маорифга ривож бериш йўлидаги жонқуялиги, фидойилиги тўғрисида сўзлай бошлаганида эса тетикланиб, ранглар чехрасида бўртиб турган қатта-қатта қўзлари алланечук қачнаб кетади. Ўшанда унинг максоди адабиёт мислсиз мўъжиза эканини оламга ёймок, шунинг баробарида кишилар кўнглида эзгу хислар уйғотмокдан иборат экани аққол билинади. У асарларнинг гоёси, бадий хусусиятлари, ижодкорларнинг мақсад-муддаоси, қўзда тутган нияти тўғрисида майин, мулойим, беозор оҳангда сўзлаётганида қадимги маърифатпарварларнинг, миллат фидойисини бўлган жадидларнинг муносиб вориси сифатида одамларга юрағида жўш урган меҳрибонликларни дарёдай оқизсам деяётгандай кўринади.

Аслида чин муаллим, ҳақиқий мураббийлар шундай қутулғ, шарафли етиб қалган яшайдилар. Улар ўзининг юз-кўзи, киёфаси, хатти-ҳаракати, муомала маданияти, сўзлаш тарзи билан барчага маърифатли инсонлар бир-бири олдида масъул ва бурчли эканини англайтиб туради.

Абдулла УЛУҒОВ,
адабиётшунос

1914 йилда ўн етти ёшли Абдулҳамид Сулаймон ўғли “Адабиёт надири?” мақоласини ёзиб, бадий сўзнинг жамият ҳаётинидаги роли, ёзувчи зиммасидаги вазифаларнинг муҳимлиги борасида ўз фикрларини баён қилган. Нодир истеъдод эъёи қолдирган асарларни қўйлаб ўқувчилар сеvim Муталла қиладилар. Афсуски, бузғунги кунгача шоир яратган ажойиб образлардан русийзабон ўқувчилар амакда баҳраманд эмас эдилар. Амалга оширилган бир-ярим таржумалар шоир аслияти билан мулоқотда олиниши мумкин бўлган ҳузур ва ҳайратнинг бир томчисини беради, ҳоло. Мана, ажойиб бир янгилик: Чўлпоннинг рус тилига таржумаси қилинган шеърлари “Сўйган чоғларда” (“Мгновения любви”) номи остидаги тўпламга эс қилинои.

Ёшларнинг миллий ва жаҳон адабий мероси билан яқиндан танишувининг муҳимлиги ҳақида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, қатор шеърли тўпламлар муаллифи, таржумон Николай Ильин билан суҳбатлашдик.

— Ўзингизнинг “Вакт манзилларида” (“На колевых временах”) номли тўпламингизда сиз биринчи марта ўзбек шеърятидан қилган таржумаларингизни тақдим этгансиз. Ҳамма шоирлар ҳам таржимон сифатида кўринишга журъат этавермайдил. Миллий колоритини, шеър руҳини беришда алоҳида масъулият талаб этиладиган бундай ишга бел боғлашингизнинг сабаби нимада?

— Ўзинг яшаётган мамлакатнинг маданияти, унинг давлат тили, адабиёти билан қандай қилиб қизиқмаслик мумкин?! Шу ерда бололигим ўтган, шу ерда ўқидим, бой тарихни мерос қилиб олдим. Ўз халқнинг нималар билан яшаётганини билиш истағи — табиий иштиёқ. Миллат руҳини ифода этишда эса адабиёт энг яхши восита сифатида кўринади. Шунинг учун бундай қизиқиш менда ҳамниша, бадий таржима билан шуғуллана бошлаган пайтларимдан анча аввал пайдо бўлган.

Шарқ шоирлари асарларини жон деб ўқирдим. Университетда ўзбек адабиёти бўйича имтиҳонга тайёрланаётиб, жуда пухта ўқиб-ўргандим, навбат “Бобурнома”га келди. Уни талабаларга ҳос умид билан, яъни балки имтиҳонда шу савол тушиб қолар, деган ўйда ўқий бошладим-у, асирга тушиб қолдим! Бобурнинг ҳаёти таърифи менни, дарҳақиқат, асир қилди. У менинг сеvimли китобларимдан бири бўлиб қолди. Уни қайта-қайта ўқидим. Йиллар ўттии билан бу асарга кўп марта қайта мурожаат қилдим. Бобурнинг бениҳоя қизиқувчанлиги, фаолияти, ҳамниша ҳаракатда бўлганлиги, ҳаётни чуқур идрок этиш ва ишчанлик руҳини уйғунлаштири билганлиги мени мафтун қилди.

Лекин ўзим Бобур рубойларини шеърли шаклда ўқувчиға етказишга журъат қилгунга қалар ўзимнинг шеърларим, илк таржумаларим, ўзбек шоирлари билан мулоқот орқали тажриба тўплашим учун талайгина вақт зарур бўлди.

— Таржимон меҳнати дегани нима?

— Таржимон бошқа бир инсоннинг ҳаётини бошидан кечиради, муаллифдан нималарнидир олади. Табиати муаллиф кўзи билан кўради, шоирнинг ўзига айланиб, унинг сеvimлисини сеvimли, шоир-

нинг фалсафий қарашларига ошно бўлади. Ва унинг “мен”и бошқа бир шеърли сатрларда қайтадан ифода топади. Бу жараён икки томонлама содир бўлади, шоир ва таржимон руҳан бирикади, табиий равишда ёнма-ён яшай бошлайди. Сатрларнинг, сўзларнинг бирига-бир, мазмунан, шаклан, ритмик, яъни вази, оҳанг жиҳатдан юз фоиз тўғри келиши умуман иложсиз, бу борада идеал вариантларни яратиб бўлмайди ҳам.

Ўзбекистон халқ шоири Эркин Вохидов, масалан, Ётеининг “Фаруст”ини таржима қилгани ҳақида гапирганда шундай деган: “Агар Ёте куёш деган бўлса, менда бу ой бўлиб қолди”.

Мен Пахлавон Маҳмуд, Навоий (мен унинг учта ғазалини таржима қилдим), Миртемир асарлари таржимаси устида ишлашдек бахтга муяссар бўлдим. Тақдир тақозоси билан Эркин Вохидов ва Абдулла Ориповларнинг ҳаётийк пайтлариди сўнгги таржимони мен бўлдим.

— Мана энди Чўлпон шеърлари таржимасига киришдингиз. Бунга шоирнинг ноёб истеъдоди сабаб бўлди?

— Чўлпон — руҳан менга умуман ўхшамаган шоир. Бу шунақанги бир жараён бўлдики, ҳар бир шеър — гўё романтик муқаддима, лекин унинг авжиди, кейин эса сўнггида нималар бўлишини олдиндан билмайсан. Айнан мана тўсатдан, қутилмаганда келадиган “бир нималар” — ҳайратомуз лирик бурилишлар, ҳаётли вазиятлар, хулосалардир. Шоирнинг ўзи шундаймикин ёки унинг ижодига кескин ўзгаришларга тўла замон ўз муҳрини босганим, балки Чўлпоннинг шеърларида унисси ҳам, буниysi ҳам бирлашиб кетгандир?

Мендан Россияда босиладиган Ўзбек шеърятини антологияси учун Чўлпоннинг бир нечта шеърларини таржима қилиб беришни сўрашган эди. Ишни бошлагач, ўзимни тўхтага олмай қолдим. Ёшлар тили билан айтганда, тутулдим. Гап шундаки, Чўлпон сен қандай киши эканлигини, нима излаётганигини “сўраб ўтирмайди”, у дилини очди, сени ўзига асиру мотун қилади, кейин

сен унинг ҳаёт қаҳдаги ўй ва тушунчалари билан яшай бошлайсан. Таҳмин қилишманки, менинг таржимачилик ишим ҳали поёнига етгани йўқ.

Рус тилида эълон қилинган таржималар Чўлпоннинг адабиёт учун қилган ишлари олдида тоқимдек гап. Ўйлайманки, унинг шеърлар тўплами турли тоифадаги ўқувчилар учун қизиқарли бўлади. Агар Чўлпонни рус шоирлари билан киёслаб кўриш мумкин бўлса, унга Лермонтовникидек шиддат ва Есенинникидек самимийлик хос эканини қайд этиш керак.

— “Сўйган чоғларда” нашрдан чиқиб олди. Унинг ўқувчилар билан дийдорлашуви қандай бўлади, деб ўйлайсиз?

— Чўлпон ўзбек шеърхонларининг энг сеvimли шоирларидан бири. Биринчидан, ундаги воқеликини, борлиқни баҳорий қайфиятда идрок қилиш, Ватанини ҳайратомуз навкирон туйғуларда

ифодалаш, сатрларида ҳамниша янги бир сезиларнинг барқ уриб туриши кишини ҳайрон қолдиради. Ўтган авлодлар тажрибасидан бутун ва эрта учун нималарни олиш керак, нималарни ўзгартириш, нималарни янгилаш керак, жаҳон билан қандай мулоқот қилмок керак — бу муаммолар ўз вақтида Чўлпон олдида ҳам турган. Иккинчидан, Чўлпон муҳаббат мавзусида улкан лирик мерос қолдирган. Унинг лирик қаҳрамони ўта самимий, сардоқат билан, таъсирли ва меҳр билан сева олган. Унинг шеърларини ўқир экансиз, шоир аёлини қанчалик чуқур эхтиром қилганини, қадрлаганини англайсиз. Шоир жабрдийдаларга, меҳрдан бенасиб қолсаларга ҳамниша ҳамлард эди. У ҳар нарсани, ҳатто тақдирнинг огир синовларида ҳам гўзаллиқни, ҳикматни кўра олган.

Инсонга ҳамлард бўла олиш, аёл қалбини ва гўзаллигини ҳис қила билиш Чўлпонда жуда қучли. Ёшлар унинг шеърларини ёддан билишлари бежиз эмас. Масалан, “Гўзал” шеърини билмаган шеърхон йўқ. Бир кун бир неча киши ижодий режамалар ҳақида сўраб қолишди. “Гўзал” шеърининг таржимаси билан шуғулланаётганимни эшитгач, ўша ерда ўтирганлар шеърини бири-кетин, навбатма-навбат бир банд-бир банддан ўқиб тутатишди. Бу шеърни билмаган одамнинг ўзи йўқ экан. Ўшанда бу асарга алоҳида аҳамият бериш, уни имкон қалар аниқ таржима қилиш зарурлигига яна бир марта имон келтирдим. Шундай қилиш

керакки, токи бу ажойиб шоирнинг асарларини аслиятдан ўқий олмайдиганлар ҳам унинг шеърларидаги бор гўзаллиқни ҳис эта олинлар.

— Чўлпон истеъдодининг ноёблиги унинг шеърларини таржима қилишда маълум бир қийинчиликларни келтириб чиқарса керак...

— Албатта. Бу жараёндан беҳабар одамга тағлама таржима билан ишлаш осондек туюлади. Олгин-у, билганинча қонфига солиб кетавер. Аслида бундай эмас. Балки таржиманг шеър бўлиб чиқар, лекин у муаллифнинг ўйлаганидан тамом бошқача, унинг дилидаги ниятига мос келмайдиган сатрлар йиғиндиси бўлиб қолади.

Бунда мураккаблик маънонинг тўғри акс этилиши эмас, балки жанрдошлиқнинг мос келишида кўринади, оҳангнинг, сўзларнинг ўзига хос жанрлашгани бошқа бир тилда бериш жуда қийин.

Тағламанинг аниқ бўлиши ҳам муҳим. Мен Чўлпон шеърлари таржимасида ҳамкасбим Рисолат Хайдарованинг тағламалари билан ишлашди, ҳамкорлигимиз жуда самарали ва қизиқарли кечди.

Менда шундай анъана шаклланган: бирон-бир шоирнинг шеърлари таржимасини эълон қилаётиб (оқдига мен бир туркум тайёрлайман), албатта унинг ижодига бағишланган мақола ёзмаман, ўқувчида муаллиф ҳақида ёрқинроқ, тўлиқроқ тасаввур ҳосил қилишга интиламман, шоир сатрлар орасига яшириб кетган “ҳазина”ни очиб беролдимми, йўқми, шуни англашга, англаштига ҳаракат қиламан. Чўлпон ижоди билан яхши таниш бўлган русча талқин билан аслият орасиди оҳанг фарқларини ҳис қиладилар.

— Сиз кўп марта қайта ёшлар олдида шеърли чиқишлар қилгансиз. Шеърятнинг замонавий ихлоسمандлари ҳам, ҳўш кўрмасларини ҳам кўргансиз...

— “Литера” гуруҳи таркибиди пойтахтимизнинг ўнлаб таълим масканларида, шунингдек, Олмаги, Гулистон, Жиззах, Самарқанд, Фарғонада чиқишлар қилганман. Ўзбек шеърятини ҳозирги пайтда ҳақиқий авж паллага чиққан. Одамлар бадий сўзга интилишяпти, ёшлар енгил-еңилликдан, паст савияли матн ва муסיқадан қарчаган. Ҳатто адабий учрашулардаги саволлар ҳам муаллифнинг шахсий ҳаётига доир анъанавий қизиқувчанликдан олислаб кетди. Агар киши сенинг нима сабабдан бир шеърингда шарқона, иккинчи бир шеърингда

европача киёфа ва атвор кўрсатганингни сўраса, демак, у шунчаки тинглаган эмас, балки матини таҳлил қилган бўлади.

Ёшлар шеърини олиёйканлиги ва индиёналик билан идрок этишлари мени ҳайратта солади. Биз ўз вақтида бундай кечаларга тарғибот талбирлари сифатида қарардик. Ҳозир эса бошқача. Давлатимиз ёшларнинг маънавий киёфаси ҳақида қайгураётгани ўз меваларини берапти.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси йигит ва қизларнинг ижодий салоҳиятини фаол ривожлантиряпти. Ҳар йили уч юзга ақин киши Зоминга адабий семинарга олиб чиқади. Бутун республика бўйлаб ташкил этилган ихтисослашган мактаблар ўқувчилари ўз ишларини тақдим этишади. Энг қизиқарли ишларнинг муаллифлари таниқли шоир ва ёзувчиларнинг маҳорат сабоқларида иштирок этишади, шўъба маъгулотларида ўз асарлари билан қатнашиш имконига эга бўлишади, тенгошлари ва устозларнинг фикр ва мулоҳазаларини эшитишади. Яъни нафақат “устоз-шогирд” муносабати, балки

“тенгдош-тенгдошга” деган ўзаро алоқа ишга тушади. Семинарлар ёш истеъдодларга ижод йўлига йўлланма беради.

Албатта, уларнинг ҳаммаси ҳам шоир ёки ёзувчи бўлиб кетмайди, лекин уларнинг юрағида бадий адабиётга алоҳида муносабат шаклланади. Бадий сўз тарқатувчисидек вазифа ҳам жуда муҳим.

Ёшлар тақдимотларда, юбилей талбирларида сўзга чиқишади. Таъловларда иштирок этишади. Масалан, яқинда “Марварид ўлкам” адабий танловни якунлади. Мухофот сифатида иштирокчиларнинг асарлари чоп этилди, китоблар тақдим этилди, гоилибар Бухоро шаҳрига саёхатга бепул йўлланмани қўлга қиритишди.

— Кам китоб ўқинади... Бу давлат миёқсидида тилга олинган муаммо. Муталла маданиятини ошириш Президентимизнинг бешта ташаббусидан бири ҳисобланади. Сиз муталлага қандай ошно бўлгансиз, бу сеҳрли дунёни қашф қилишда ўз қизингизга қандай ёрдам бергансиз? Китобсеварларни тарбиялаш борасида ўз тажрибангиз билан ўртоқлашгансиз.

— Энг таъсирли усул — атрофдагиларнинг ибрати. Ўзи китоб ўқимайдиган ота-она болаларидан китобни сеvimлиларини қандай талаб қилиши мумкин?! Ўсиб келаятган замонавий авлод, ҳатто катталар билан муомала қилишда одоб сакласа ҳам, “Ўзингиз охириги марта қачон қўлингизга китоб олгансиз?” деб сўраб қолиши мумкин. Унинг бунга ҳақи бор.

Оиламизда китобнинг ўрни алоҳида эди. Отам филолог эди, эртақлар, сар-

гузашт киссалар ҳақидаги таассуротлари билан шунақанги бўлишардики, сингтим иккинчи-учини билмаслик мумкин эмас, деган тўғрилик келарди. Отам бизга атаб қичкина асарчалар ҳам ёзарди. Бу бизни янада илҳомлантирарди: “Қани, дадам яна нимани ёзибдйкан?” деб сўрардик. У ҳатто “Ҳазиналар ороли” қаҳрамонларининг саргузаштларини давом эттирган ҳам. Онам ўқитганларимизни гапириб бериши-мизни талаб қиларди. Тағин бағдасил ай-тишимиз, хулосаларимизни билдиришимиз, қаҳрамонларнинг ҳулқ-атвориға баҳо беришимиз шарт эди. Натижада сингтим иккинчи филолог бўлди.

Қизимда муталлага қизиқиш уйғотиш учун адабиёт билан тизимли равишда, унинг ёшига мос ҳолда таништириш усулини танладим. Болаларни қичик ёшида муталлага ўргатиш ишига, айниқса, масъулиятли ёндошиш керак, китоб мазмунини ифололи, таъсирчан қилиб етказиш, бу ишда мижговлик қилмаслик керак. Бола ота-онаси бу ишни мажбурият юзасидан қилаётганини дарров тушунади, бу нараса унинг миёсига ўрнашиб қолса, у муталадан беэилилайдиган бўлади.

Болалар ҳамниша бир нималарни қашф этишга эхтиёж сезишларини ҳам унутмаслик керак, улар, жумладан, китоблар шарафати билан қўйлаб қашфлар қилишади. Бунинг учун бола билан биргаликда ўқиб, суҳбатлашиш, уларнинг ҳар қандай (ҳатто бемаъни туюлган) саволларига жавоб бериш, ҳаётдан мисоллар келтириш, айниқса, боланинг қатталарга тақлид қилиб ўқилишга диққат билан қулқол солиш зарур. Болаларнинг хотираси жуда ўткир бўлади, улар қатталарнинг ролини ўйнашни жуда яхши кўришади. Болангиз учун тингловчи ва унинг истеъдодини қадрловчи киши бўлишдан асло эринманг. Шунда ўғлингиз ёки қизингиз китобсиз яшаб бўлмаслигини тушуниб етади, китобни ўзининг энг яхши дўсти деб билади.

Яна бир гал. Мактаб ўқувчисининг ўқилини ўз ҳолига ташлаб қўйиб бўлмайди. Ота-онанинг енгилгина назорати, дастурий материал мазмунини муҳокама қилиш истағи, ўсирининг диққат-этиборли бўлгани ва қизиқувчанлиги учун ўз вақтида рағбатлантириш китобни хурмат шохсупасига кўтарди. Мана шунда ўсмир қўл телефонни ёки компьютерни эмас, китобни танлайди.

— Сизнинг ижодий режаларингиз Чўлпон шеърлари таржималаридек улканми?

— Олдиндан бир нима демайман. Ижод — тўхтовсиз жараён. Балки бу маълум бир гални тақдорлашди-у, лекин янги

1. Шахсан ўзингиз 2019 йилдаги фаолиятингизга қандай баҳо берасиз?
2. Янги Ўзбекистон шароитида бадий адабиётнинг ўрни, Сизнингча, қандай бўлиши керак?
3. 2020 йилдан, биринчи салда, нималарни қутяпсиз?

Сувон МЕЛИ:

ИККИ ЙИГИРМА — ҚУТЛУҒДИР

1. Ўтган 2019 йил мен учун баракали бўлди, десам лоф эмас. Ҳар доимгидек, газетангиз билан ҳамкорлик давом этди. “Яратганга муҳаббат – маънавият асоси” номли мақолам “Абадий висол” сарлавҳаси остида чоп этилди. Президентимиз чиқишлари ақс-садо тарзда “Тарихий кун ёҳуд она тилинг омон бўлса...” ҳамда “Бирлашган ўзар” номли мақолаларим босилди. “Маърифат” газетасида Абдулла Қодирий таваллудининг 125 йиллиги муносабати билан “Салбий қахрамон жилваси: “Ўткан кунлар” – Ҳомид, Мусулмонқул”, Сарвар Азимовга бағишланган “Қатта соддадил одам ёҳуд “Сароб”дан “Конли сароб”гача” мақолаларим ёритилди.

2019 йилдаги хайрли ишларимдан бири узок йиллар ишлаётганим докторлик диссертациямни якунлаб, муҳокамадан муваффақиятли ўтказдим. Унда мумтоз ва XX аср ўзбек адабиёти, жаҳон адабиёти хазинасида мавжуд бадий асар ва бадий матнларни ҳозирги глобаллашув даври талаблари монанд талкин қилиш, маъно-моҳиятини очиш йўл ва усулларини тадқиқ этишга ҳаракат қилдим.

2. Сўнгги 3-4 йил мобайнида мамлакатимиз том маънода янгиланмоқда, “Янги Ўзбекистон” ибораси нафақат бизда, балки бутун дунёда бот-бот тақдорланмоқда. Президентимиз чиқишларида айтилганидек, Ўзбекистон учинчи ренессанс босқичига кирди ва бу босқич мамлакатимизни жаҳондаги ривожланган давлатлар сафига қўшади. Саволда айтилганидек, ушбу жараёнда бадий адабиётнинг ўрни ва вазифаси қандай бўлиши керак? Биринчи айтидиган гапим, адабиёт, айниқса шеърят мадҳиябозликдан қутулиши керак. Мустақиллигимизнинг чорак асрлик давомиди бизда нафақат шеърят, балки бадий публицистикада ҳам маддоҳлик синдроми шаклланди ва онда ўрнашди. Ютуқларни кўрган яхши, лекин мактовнинг ичида қолиб кетиш ёмон. Ҳар ким ўз ўрнида сидқидилдан меҳнат қилиши лозим, ҳақиқатфурӯшлик қилишдан ҳеч кимга наф йўқ.

Таҳлилий бадий очерк жанрини қайта тиклаш, муаммоларни қаламга олишдан қўчмаслик керак, “ман-ман, ботқоққа ботаман” деган аччиқ ибора бежиз пайдо бўлмаган. Адабий жанр, бадий асар даражасидаги фелъетонлар фақат “Мушут” журналида эмас, барча газета ва журналларнинг доимий материали бўлиши лозим. Ёш адабий авлодни мустақил ва танқидий-таҳлилий тафаккур қилишга қорлаш ва шу руҳда тарбиялаш зарур. Бадий адабиёт ўткинчи талаб ва ғояларга эмас, ҳақиқатга хизмат қилиши лозим.

3. Юкорида учинчи саволга ҳам қисман жавоб бердим, шекилли. Лекин саволга келсак, янги йилдан, биринчи галда, эзу янгилашиллар кутаман. Юкорида айтилганидек, Янги Ўзбекистонга янги, буюк адабиёт ярашади. Президентимиз Абдулла Қодирий номидаги ижод мактаби ва музейи очилишидаги нутқида: “Битта нарсани билинглар, адабиётсиз иқтисодиёт ҳам, маънавият ҳам бўлмайди” деб айтган сўзлари ҳаётга фаол жорий этилиши, бадий адабиёт ва адабиётшуносликни тижорат талаблари билан ўлчашнинг олди олиниши керак, деб ҳисоблайман. Маънавий бойликни бозор иқтисодиёти тарозусига солиш уни махв этиш демакдир. Кучли ва ўзини эъзозлайдиган давлат маънавият учун маблағни аямаслиги зарурки, зеро, маънавий шукухнинг пулга қақилмайдиган фойдаси лак-лақдир.

Нима бўлганда ҳам, янги йилмиз икки йигирма сифатида қутлуг бўлишига аминмиз.

ЯНГИ РЕЖАЛАР

Куни кеча Ўзбекистон Композиторлари ва бастакорлари уюшмасида бўлиб ўтган йилнинг якуновчи тадбирида мамлакатимизнинг барча вилоятлари, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳридаги уюшманинг бўлимлари раҳбарлари ҳамда мутахассисларнинг ҳисоботлари тингиланди. 2019 йил якунлари бўйича барча ҳудудлардаги бўлимлар ҳисоботидан ёшларга амалий кўмак бериш ва эътибор кўрсатишда кўзга кўринарли ишлар амалга оширилгани намоён бўлди. Тадбирда халқимизнинг атоқли композиторлари, бастакорлари, мусикашунослари ва ёш ижодкорларга ташкилий-ижодий фаолияти ҳамда соҳа ривожига қўшган ҳиссаси учун миннатдорлик билдирилди.

Йил давомида барчага ўрнатилган ижодкорларга турли йўналишларда мутахассислик буйича “Илҳом” жамоат фонди ҳомийлигида сертификатлар, эсдалик совғалари ҳамда пул мукофотлари топширилди.

2020 йил учун янги режалар белгилаб олинди.

Жаҳонгир ЁРҚИН

ЙИЛ РАССОМИ, ЙИЛ ҲАЙКАЛТАРОШИ

Ўзбекистон Бадий академиясининг анжуманлар залида Бадий ижодкорлар уюшмаси томонидан “Тор-art - 2019” танлови ғолибларини тақдирлаш маросими ўтказилди.

Тадбирда тасвирий ва амалий санъат, халқ ҳунармандчилиги, дизайн, фото-санъат ҳамда санъатшунослик соҳасида миллий ва жаҳон санъатига катта ҳисса қўшган, халқаро аҳамиятга молик лойиҳалар яратган, миллий санъат аъёнлари ва ҳозирги замон тасвирий-амалий санъатимизни фаол тарғиб этишга ҳисса қўшган профессионал ижодкорлар рағбатлантирилди. Жумладан, “Энг фаол вилоят”, “Йил рассоми”, “Йил ҳайкалтароши”, “Йил амалий санъат устаси”, “Йилнинг энг яхши шахсий кўргазмаси”, “Энг фаол маданият тарғиботчиси”, “Энг яхши кўргазма куратори”, “Энг фаол шўъба раҳбари”, “Янги ном”, “Энг фаол ижодий жамоа”, “Эхтиром” сингари йўналишлар бўйича самарали ижод қилаётган мўйкалам соҳиблари диплом ҳамда эсдалик совғалари топширилди. Янги талқин, янги бадий-эстетик изланишлари билан ажралиб турувчи рангтасвир асарлари учун Ўзбекистон Бадий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвир рассом Александр Тюрин “Йил рассоми”, жамоатчиликда эътироф этилган ҳайкалтарошлик йўналишидаги ижодий ишлари учун Баҳром Норбоев “Йил ҳайкалтароши” номинациясига муносиб топилди. Шунингдек, яна ўлаб ижодкорлар ва оммавий ахборот воситалари ходимлари меҳнати ҳам муносиб эътироф этилди.

Сарвара ҚОСИМОВА

ФОРИШДА ЯНА 3 ТА ЯНГИ БОҒЧА ИШ БОШЛАДИ

Жиззах вилояти Фориш туманининг Хонбанди шаҳарчасида 75 ўринли давлат-хусусий шериклик асосида барпо этилган янги мактабгача таълим муассасаси фойдаланишга топширилди.

– Президентимизнинг мактабгача таълим тизимини ривожлантиришга, бу борада, айниқса, чекка қишлоқларга ҳам эътибор қаратаётганидан биз, ота-оналар беҳад мамнунмиз, – деди Асолат Янгитбоева. – Шу эътибор туфайли маҳалламизда замонавий мактабгача таълим муассасаси барпо этилди. Янги муассасада болаларни ҳар томонлама баркамол тарбиялаш, мактабга тайёрлаш учун барча шароит бор. Энди бизнинг болаларимиз ҳам чет тилларни, мусика ва расм чизишни ўрганади, мактабга пухта тайёргарлик билан чиқади.

Шу куни туманда яна иккита мактабгача таълим муассасаси очилди. Қўҳнабозор, Учқулоқ қишлоқларида ўтган асрнинг 50-йилларида қурилган, ҳозирда фойдаланишга яроқсиз бўлиб қолган мактабгача таълим муассасалари реконструкциядан сўнг фойдаланишга топширилди. Шу тариха ҳар икки қишлоқ 150 ўринли замонавий муассасага эга бўлди.

2019 йилда мактабгача таълим муассасалари 26 турдаги умумий суммаси 1 миллиард 608 миллион сўм бўлган 8 минг 440 дона жиҳоз, 335 миллион 103 минг сўмликдан ортқ 109 турдаги 3 минг 500 га яқин ўйинчоқ, 35 турдаги қарийб 22 минг ўқув-услубий қўлланма ва таркатма материаллар етказиб берилди.

Т.БЕКНАЗАРОВ,
ЎЗА мухбири

ҚАДРИЯТЛАРНИНГ РАНГИН ТАСВИРЛАРИ

XX-XXI асрлар тасвирий санъатида образлар ва шакллар олами, ҳиссий ва ақлий негизларнинг узвий яхлитлигига эришиши ҳаммага ҳам насиб этмаган. Эҳтимол, бунинг табиий сабаблар, яъни онгли бирдамликнинг бузилгани, шунинг оқибатида аъёнлар ва замонавий санъат ўртасида пайдо бўлган зиддият келтириб чиқаргандир. Ўзбекистон Халқ рассоми, академик Акмал Нур ўз ижодида айнан шу қарама-қаршиликларни енгиб ўтган. Ўзбек маданиятига хос аъёнларнинг замонавий визуал ифода тили билан узвий уйғунлигини рассом услубиятининг асосий хусусиятларидан бири сифатида қайд этиши мумкин.

Замонавий тадқиқотларда бадий ижод тўрт турга ажратилади: улар ғайриақлий, ақлий, ихтилофий ҳамда уйғун сифатлардир. Улар орасида ғайриақлий ҳамда ақлий сифатлар ўзаро қарама-қарши кутблар саналади. Агар биринчи тип учун импровизация ва илмий услубларга мурожаат, аниқ режага бўйсунмайдиган ғайришуурий ижод ҳос бўлса, онгли тип ижодий тасодифларни инкор этувчи ақлий мулоҳазақорликни, илмий усул ва техник воситалардан фойдаланишни, кўплаб қораламалар яратишни тақозо этади.

Хайриятки, замонавий санъатда ижод жараёни фақат мурасасиз тафовутлардан иборат эмас. Улар орасида иккита ўзаро бирлашиб кетган — зиддиятчи ва уйғун ижод турлари мавжуд. Уйғунлик тури сифатида Акмал Нур ижодини мушоҳада этиш биз учун қизиқарли.

Рассом ижодидаги умумий йўл — табиатдан маданиятга, шахсдан оилага, шахсий тафаккурдан жамоавий рамزلарга ўтишни назарда тутати. Ижоднинг илк даврдан бошлаб рассом рангтасвирида шундай таянч нуқталар пайдо бўлдики, унинг асосий йўли ана шу нуқталардан юқорилаб бори ва ушбу жараён уни ноуёнликдан уйғун ижод сари йўналтирди. Бу йўл “Ёлғизлик” (1989) картинасида бошланган эди. Мусавирнинг кейинги ишларида бу асаридеки изтироб ва қайғуни учратиб қийин. Ёлғизлик, изтироб ва эврилиш мавзуси рассом асарларида доимо иконографик характердаги яқка эркак образида талқин этилган. Назаримизда, ижоднинг маълум бир даврида ёрқин ёки тушқун қайфият пайдо бўлади ва сўнади. Орадан кўп ўтмай “Эврилиш” (1998) асари ва унинг давоми сифатида “Истиффор” (2011) дунёга келди. Бош қахрамон тасвири “Бир замонлар” (2010) картинасида ўзгаради: у вазмин, зоҳидона кўринишда, ёнида аниқ маънога эга рамз пайдо бўлади. Бу тарози — мувозанаг топилиганини тасдиқловчи тимсол. Бирок бу уйғунлик фақат қахрамон қалбида, атроф олам эса хали ҳам аввалгидек тигиз, бунинг ранглар

Никоҳ мавзуси билан афсоналар доирасидаги изланишлар “Суюлиқ ёрим билан ифори бўлди” (2007) асарида давом этган. Ўзбек йигити ва қизи севишганларнинг идеал образлари сифатида гавдалантирилган. Боланинг тирсакларсиз тасвирланган қўллари ногорани аста қилиб, ўзига хос ҳаракатни юзага келтирмоқда. “Илоҳий ришталар” (2002) асарида севишганларнинг юксак манзилларга парвози акс этган. Асарда либоссиз ок бадан аёлнинг қиёфаси горизонтал ҳолатда, қизил либосдаги жўшқин эркак қиёфаси эса вертикал ҳолатда. Қодирнинг устидан фаришталар олма ва анорларни сочишмоқда.

Сўнгги беш-олти йил давомида А.Нур оила ва севи мавзусига янги рамзни олиб кирди. “Оп-пок муҳаббат” (2013), “Қуёш ёритган кун” (2014), “Илоҳий неъмат” (2014), “Эхтирос” (2015), “Оқ тулпорли шахзода” (2016), “Дўстлар” (2018) картиналарида оқ рангли тулпорлар тасвирланган. От тимсоли тасвири жаҳон маданиятида қадим тарихга эга. Умуман, тулпорларни само жонзотлари сифатида тасвирлаш анбанаи кенг ёйилган. Оппок от доим қуёш нури, ҳаёт ва маънавий равшанлик рамзи бўлиб келган. Минилган от эса ҳокимият рамзидир. Афсоналарга кўра, от такаси бахт келтиради, уйни ёмон кўзлардан асрайди. А.Нур асарларидаги от образи оила, никоҳ, уйни асраш, оилавий бахт мавзуси билан боғлиқ.

Рассомнинг 1989-1990 йилларда ишланган асарлари бундан икки-уч йил олдинги ишларига умуман ўхшамайди. “Ёлғиз масҳарабоз” (1990), “Қурбонлик” (1989) картиналари бунинг ёрқин мисолидир. Бу асарларида муаллиф тасвирланган объект мазмунини ўзгартириш учун қўшимча воситалар ва рамзий ифодалардан иборат композицияни қиритишга эҳтиёж сезмаган. Унинг асарларидаги айрим рамзий қиёфаларнинг ўзи тасвир объектига айланган. “Ширин исмли қуш” (1991) сингари “Вақт аро парвоз 1” (1994) асарида ҳам афсонавий қуш тасвири чизилган. Ширин — ўз хониши билан одамларга завқ улашиш учун Эрам боғидан учиб келган қуш. “Вақт аро парвоз 1”да эса ўзбек, қозоқ ва озарбайжон мифологияси умумий қахрамони Семург қуши тасвирланган. Шириндан фарқли ўларок, Семург туркий халқлар маданиятига бевоқиф алоқадор бўлган эркак архетипи саналади.

А.Нур декларатив йўл билан бизни шайх Атторнинг “Қуш тили” дostonига бошлаб боради: “Қуш тили” (2005-2006), “Қуш тили” (2006) ва

“Лисон ут-тайр” (2013-2014). Биринчи асар рассом ёқтирган кўринишда: картина юзасидаги тасвир тошларнинг тартибсиз йингидисидан иборат. Бирок диққат билан назар солинса, бу тошларда қуш тасвирини кўриш мумкин. Шу номдаги иккинчи асарда одатий бўлмаган реаллик акс эттирилган. Унда бош қисми паства қараган учбурчак тасвирланган бўлиб, мазкур қисмдан олтин барглари кўринишда нур ёғилади. Қушлар мана шу ноодатий реалликда яшайди, уларнинг тасвирлари учбурчак ичига жойлаштирилган. Олтинранг нур ёғилаётган жойда эса рассом олмани тасвирлаган. Айни ўринда олма тафаккур рамзи. У қуш тилини аниқлашга кўмаклашади. “Лисон ут-тайр”да юқоридаги икки асарда қўлланган ифода тарзи ўзаро уйғунлаштирилган. Барча тасвирлар паства қаратилган учбурчак ичига жойлаштирилган. Учбурчакнинг ички томонларида тошлар уюлиб турибди, улардан қушларнинг тасвири ажралиб чиқмоқда. Асар марказида тош қишларни синдираётган қушлар қўкка интилмоқда... Қуш тили мавзуси рассом ижодини тушунишда муҳим аҳамиятга эга. Мусавирнинг бошқалардан ажралиб турувчи ўзига хос ижодий мушоҳада йўли ҳам айнан шу билан боғлиқ.

Қушлар ва туш мавзуси А.Нур ижодида ўзаро боғланган. Бирок туш мавзуси мустақил маънога эга. Уйқу ҳолати А.Нур яратган бир қатор асарлардаги қахрамонлар учун ҳосилдир. Улар орасида “Мен кўрмаган туш” (2000) асари етакчи ўринни эгаллайди. Бу асарда туш мавзуси экзистенциал қахрамон мавзуси билан уйғунлашган. “Чегара” (2008) асари бедорлик ва уйқу ўртасидаги ҳолатни ажратиб турувчи сарҳадга ўхшаса, “Туш” (2007) полотноси бу

мавзунинг бевоқиф акс эттирган. “Туш” (2017) асарида тасвирланган уйқудаги йигит осмонлар узра парвоз этаётди. Эрам боғи унинг тушига қирган. Йигит нақшлар билан безатилган мато ёпинган ва ундан олтинранг ярим ой тасвири ажралиб, паства тушиб бормоқда. Йигитнинг боши узра қафас осиб қўйилган, унинг ёнида ярим ой шаклидаги олтинранг қушча учиб юрибди, у билан рўпарча-ма-рўпарча эса алвон балик сузмोқда, балки парвоз қилаётгандир. Мазкур рамзлар симфониясида мато устидаги тошбақа эътиборни тортади. Тошбақа тасвири бундай рамзлар муҳассасада илк бор пайдо бўлган. Фикримизча, у бошқа бир рамз — юксак донишмандликни акс эттирувчи вақт чархпалаги вазифасини бажарган. Яъни бош қахрамон — донишманд.

Рамзлар А.Нурнинг мавзу ва кайфият жиҳатдан турли хусусиятга эга асарларида бадий муҳитни яратишда етакчи вазифани бажаради. “Обинониси” (2013) асарида қўвонқлик, ёруғлик муҳассаса. Обинонлар, албатта, Қуёш тимсоли. Бунинг уларнинг думалоқ шакли, олтинранг туси ва хатто асарнинг композицион тузилиши ҳам тасдиқлайди. “Бувамнинг анорлари” (2015) композицияси ҳам қуёш рамзини муҳассаса этган. Бирок унда пасайиб борувчи чизик бор. У Қуёш тасвиридан бошланиб, буваннинг боши бўйлаб анор тутган қўли орасидан ўтади ва неваранинг юзиди жилдоланади. Ушбу асар замиридаги маъно аниқ: авлодлар ўртасидаги алоқа, ҳаёт давомийлиги, анор — Умр даракти.

Рамзлардан усталик билан фойдаланиш маҳорати рассомга қахрамонлик афсоналари асосида ажойиб асар — “Ёлғиз масҳарабоз”ни (2009) яратиш имконини берган. Унда қахрамонлик афсоналарининг бош ғоялари уйғунлаштирилган. Масҳарабоз образи, ибтидосига кўра, мусавирнинг аввалги асарларидаги рақса тушаётган қўғирчоқлар билан узвий боғлиқ. Лекин бу қахрамон ўйнашдан тўхтаган, у ёлғиз ва энди қўғирчоқ эмас. Масҳарабозлик либосини сақлаб қолган ҳолда, алоҳида қахрамонга айланган. Яқка ўзи қолган масҳарабоз қахрамонлик афсоналаридаги марказий мотивни акс эттиради — бир оёғида, аниқроғи, бармоқларида турганча ердан узилиб, қўкка парвоз этиш ғоясини титмоллаштирган.

Бизга маълум бўлган деярли барча рамзлар рассом картиналарида аёл образининг ёнида тасвирланади. Саккиз қиррали юлдузлардан таралётган нур “Шахрисабзлик уч келин” (2008) асаридаги қизларнинг устига ёғилади. Митти қушча эса “Сайроқи қушча” (2006) полотносидаги қизнинг қўлига келиб қўнади. “Хаёлар оғушида” (2013) асаридаги нотаниш эркак қиёфаси яширинган учбурчак эса турли буюмлардан, хусусан, мусика асбоблари жамланган хобгоҳида ўй сураётган аёлнинг ёлғизлигини тўдирган. Қадр-қиммати юқори аёл образлари билан бирга, оилавий қадриятлар рамзи ҳисобланган отлар тасвири ҳам пайдо бўлади. Бунинг “Оқ от устида” (2012, 2018) номини олган икки асарда, шунингдек, “Эхтирос” (2015) ва “Дўстлар” (2018) картиналарида ҳам кўрамыз. Аёл образлари қамдан-қам ҳоллардагина миллий либосларда тасвирланади. “Шахрисабзлик уч келин”дан ташқари “Шахрисабзлик келин” (2016), “Келин” (2018), “Риштонлик аёллар” (2014), “Толиқиб” (2018) ва “Ситора” (2018) асарлари бундан истисно.

А.Нур асарларида миллий хусусиятларга эга бўлмаган либослардаги аёллар тасвири кўп учрайди. Бирок уларни қийинчи маданият ва тақинчоқлар бирлаштириб туради. Аёллар елпигич, гулдаста, соябон каби буюмлар билан бирга гавдалантирилган. Бунинг “Елпигич ушлаган хоним” (2008), “Анна” (2005), “Чиннигул” (2010), “Техаслик дугоналар” (2014), “Момаймоқ” (2016), “Атиргуллар ифори” (2017), “Жозиба” (2010) ва бошқа асарларда кўриш мумкин.

Акмал Нур асарларидаги қахрамонларни барҳаёт замондошлар, десак хато бўлмайди. Картиналарда акс этган жуғрофий ва тарихий хусусиятлардан қатъи назар, уларнинг қахрамонлари ягона ментал маконда яшайди ва улар қадимий рамзлар билан доимо мулоқотда. Бу абадий қадриятлар Акмал Нур рангтасвирига мунавварлик бағишлаб туради.

Эртегин САЛОМЗОДА,
Озарбайжон Республикаси Миллий фанлар академияси мухбир аъзоси, санъатшунослик фанлари доктори, профессор

1. Шахсан ўзингиз 2019 йилдаги фаолиятингизга қандай баҳо берасиз?
2. Янги Ўзбекистон шароитида бадий адабиётнинг ўрни, Сизнингча, қандай бўлиши керак?
3. 2020 йилдан, биринчи галда, нималарни кутяпсиз?

Рауф СУБХОН:

ХАР КУННИНГ ҚАДРИ БАЛАНД

1. Ўтган йил Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси "Ижод" фонди тавсияси билан нашрга тавсия этилган "Адиб ва жамият" туркумидаги китоблар таҳрири билан машғул бўлдим. 2019 йил мен учун маълум бир хулосалар чиқариш, ҳаётга янада теранроқ қараш, кечилган умрга шукроналар айтиш ва маълум муваффақиятлар учун жиддийроқ ҳаракат қилиш йили бўлди, десам хато бўлмас. Ижодкор учун ҳар бир куннинг қиммати ва қадри баланд бўлади. Айниқса, ёшнинг ўтган сари буни теранроқ ҳис қиласан. Негаки, халқ дарди билан яшамас экансан, сени авлодлар кечирмайди. Гарчи ижодкор "Мен" деб ёзса-да, шу сўзда халқ, миллат назарда тутилади.

2. Янги Ўзбекистон деганда нимани тушунамиз? Албатта, Юртбошимиз олиб бораётган одилонга сиёсатни, халқимизнинг дунёқарашидаги ўзгаришни, дунё қаҳқашонида тугган макеини, мамлакатимиз қудрати-ю, унинг беназир кўрқини тушунамиз.

Бизда шеърятга эътибор сусайгандай, назаримда. Шунинг унутмаслик керакки, шеърят эътиборсиз қолган адабиётда бошқа жанрлар ҳам бадий даражасида бўлмайди. Ҳозирча биз шукур қилсак бўлади. Масалан, "Алпомиш" достонининг ўзи бутун бир миллатнинг ғурурини кўрсатиб туради. Биз миллатнинг ғурурини мустақамлайдиган бадий асарлар яратишимиз керак.

Ўзбекистонда шаҳарлар, вилоятлар, қишлоқлар кўрқи кундан-кунга ўзгариб бораётган. Менинг ўн йил умрим Тошкент қурилишларида ўтган. Ҳозирги Сити шаҳарлар барпо бўлаётганини кўрганимда худди ўзим ҳам иштирок қилаётгандай тўқилганим кетаман. Бу тўқилганиш ижодимга ҳам кўчди ва "Шукрона" номли манзума ёддим, у нашр этилди. Демак, мен шу ўзгаришлар билан яшапман. Айтмоқчи бўлганим, адабиёт ташқи ўзгаришлар билан эмас, ҳар доим сақланиб келинаётган қадриятларимизни ҳис этиш, сақлаб қолиш билан ривожланиб.

3. Оқ ва қора ранг ҳаётда ҳар доим бўлган. Бу ранглари биз яхшиликда ҳам, ёмонликда ҳам кўраемиз. Менинг билишимча, ҳар ким ўзида ўзгариш қилиши, ўзи хулоса чиқариши керак. Биз дунёни яхшиликда кўришни истасак — яхши бўлайлик, ҳеч бўлмаганда шунга ҳаракат қилайлик. Ижодкорнинг қалби бир кун келиб халқ мулкига айланади, албатта, ёзганлари ҳақиқий адабиётимизга хизмат қила олсагина. Рағбат илнжиди амал-тақал қилиб ёзганлар ҳам қаторда нори билан турибди. Лекин биз ўзига хос бўлган бадий ижод тарафдоримиз.

Ҳар жаҳада баракали ишлар амалга ошишини талаб қоламан. Кириб келган 2020 йил ҳаммамизга хайрли бўлсин.

Дилшод РАЖАБ

Болалар бекати

ОЧИЛДАСИРХОН

Қорқизна олқиш

Ким айтар: у паримас?!
Ундан чирой аримас!
Ҳар йил бир ёш ўсса ҳам,
Қорқиз сира қаримас!

Чунки дили пок унинг,
Орулари оқ унинг.
Қор малика бўлса ҳам,
Меҳри кўп қайноқ унинг.

Янги йил тилими

(Эрталарга эргашиб)

Юртга келмасин ёвлар,
Кейжа ботир қувласин.
Ҳаммаёқ Сусамбилдай
Обод бўлиб гулласин.

Дўстликни нақл қилиб
Яшайлик аҳил, қулиб.
Қимматлар жажл қилиб,
Зумрадга лаб бурмасин.

Оғзидагидан ажраб,
Қарға юрмасин қаргаб.
Тулқилар уни алдаб,
Олмасинлар лукмасин.

Қайнаб ҳамча, қумғонлар,
Очилсин дастурхонлар.
Бўлмасин ҳеч ёмонлар,
Уртқмоқлар урмасин.

Бориб боғча, мактабга,
Орулар қилиб қатта,
Етиб мурод-мақсадга,
Болажонлар қувнасин!

Арчага ҳазил

Эркалатиб уйимиз
Энг тўрига ўтқаздик.
Қўлларингиз турфа хил
Ўйинчоқлар тутқаздик.

Янги йилда яшариб
Ял-ял яшнаб турибсан.
Олис тоғлар бошидан
Байрамга ҳуш келибсан!

Бурдон

Майса эди, она офтоб
Бошидан нур тўқарди.
Ювар эди ёмғирлар тоҳ,
Еллар силаб ўтарди.

Ўсиб камол топди дуркун,
Роса пишиб етилди.
Синовлардан ўтказмоқ-чун
Бир кун ўриб кетилди:

Аввал, аввал билмоқ лозим
Чидаму бардошини,
Юргиздилар бошидан зил
Тегирмоннинг тошини.

Энди унинг поклигин ҳам
Бир текширмоқ керак-да.
Майин, оппоқ ун бўлса-да,
Ўтказдилар элакдан.

Сув қуйдилар, муштладилар,
Минг бир қўйга солдилар.
Қизиб турган тандирда ҳам
Роса тоблаб олдилар.

Нон бўлди у сабр қилиб
Бор синов-оташларга,
Сўнг одамлар кўзга суриб,
Кўтаришди бошларга.

Қишқи сафар

Мўрисидан дуд чиққан
Уйлар гўё поездлар,
Елаётир манзилга—
Шитоб дарё поездлар.

Улар тўхтамас токи
Қор, қаҳратон кетгунча.
Токи кейинги бекат —
Навбахорга етгунча.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Обид Асомов халқимиз меҳри, эътиборини қозонган санъаткор, чинакам кулги устаси эди. Унинг ҳаёти, шахси ва фаолият йўли мухлисларда қизиқиш уйғотиши табиий. Шунинг билан бирга кўп йиллар бирга ишлаган, спорт устаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси, Акмал ОЧИЛОВ билан суҳбатни эътиборингизга тақдим этаёلمиз.

ҚАБЛАРГА НУР УЛАШИБ

— Сиз узок йиллар Обид Асомов билан бирга ишлагансиз. Қўйлаб таниш-билишлардан кўра, Сиз уни яхши билган бўлишингиз керак.

— Обиджон Асомов билан етти йил бирга ишладим. Эски шаҳардаги хонадонларнинг бирида тўйда ўтирувдик, Обиджон кириб келди. Унга навбат беришганда даврага чиқиб "Ғийбатулло" номли миниатюрасини ижро этди. Одамлар мириқиб қулишди. Бу миниатюрани анчадан буён айтиб юрган бўлса керак, жуда силлиқ ижро этди. Шунда ёнимда ўтирган Мирза Холмедовга: "Қара, Обид роса ишляпти, ижодга куч бериб, яхши нарсалар тайёрлабди. Сен ҳам шунақа ишламасанг, у биздан ўтиб кетади", дедим. У пайтларда Мирза билан ишлар эдим-да! Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай, Обиджон бирга ишлашни таклиф қилиб қолди: "Ака, сиз кўпни кўргансиз, ҳамма сизни кучли спортчи деб тан олади. Мен билан бирга ишланг", деди. Унинг ижодини ҳам, ўзини ҳам ёқтирганим учун рози бўлдим.

— Сахнага чиқишларда, бошқа тадбирлар пайти кизик ҳолатлар юз беради. Шундай вазиятлардан бириратасини айтиб беринг.

— Бир гал ваъда қилинган тўй эсимиздан чиқиб қолибди. Соат тунги бирга яқинлашиб қолган. Уйга қайтаётганимизда Обид ўша тўй таклифномасини кўриб қолди. "Акмал ака, войийй, мана бу тўй қолиб кетибди-кууу, бормабмиз-ку!" деди қуёниб. Миямга чакмоқ ургандек бўлди. "Борамиз!" дедим. "Йўқ, энди бормайлик. Ҳеч ким қолмаган тўйхонага қандай юз билан кириб борамиз?" деди. "Умуман бормагандан кўра, бориб кўриниб кетайлик. Узримизни айтиб беринг."

— Бир гал ваъда қилинган тўй эсимиздан чиқиб қолибди. Соат тунги бирга яқинлашиб қолган. Уйга қайтаётганимизда Обид ўша тўй таклифномасини кўриб қолди. "Акмал ака, войийй, мана бу тўй қолиб кетибди-кууу, бормабмиз-ку!" деди қуёниб. Миямга чакмоқ ургандек бўлди. "Борамиз!" дедим. "Йўқ, энди бормайлик. Ҳеч ким қолмаган тўйхонага қандай юз билан кириб борамиз?" деди. "Умуман бормагандан кўра, бориб кўриниб кетайлик. Узримизни айтиб беринг."

Ушбу суҳбатни ошкор қилган вақтда...

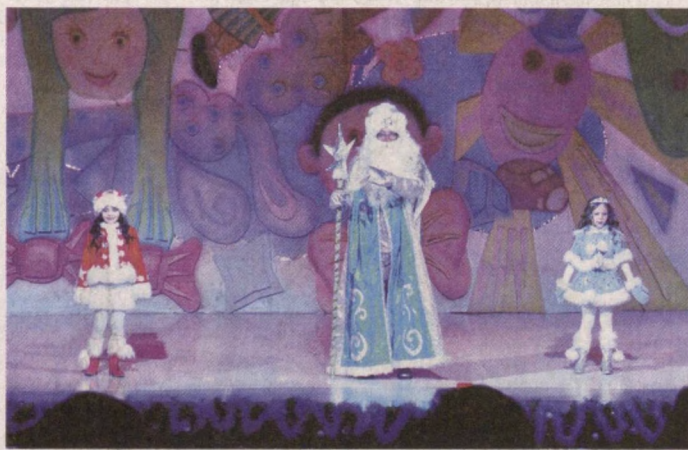
Биласизми, бировнинг иши бировга осон кўрилади. Артистларнинг ҳаётига кўпчилик ҳавас қилади. Баъзан шунақа чарчаб кетардики, ўзим ҳам машина рулига ўтказиб қўйилган мум кўйирчоққа ўхшаб қолардим. У ҳам мендан баттар чарчарди. Узок худуддаги бир тўйда шундай бўлганки, Обид сахнада (у ерларда тўйларда ҳам сахна қилиб қўйишаркан) гапириб туриб ухлаб қолди! Тасаввур қилинг — гапириб туриб, ухлашни. Биров билди, биров билмади. «Обид!» дедим жон ҳолатда. Шундоқ кўзини очиб, битта қулиб олиб, яна давом этиб кетган...

— Концертлар... йўллар...! Қачон ижод қилиб улгурарди, а?

— Чарчаси ҳам ўз устиди ишлашдан тинмасди. У пайтлар тўйлар жуда кеч тугарди, уйга кириб келгунимизча, баъзан соат учлардан ҳам ўтган бўларди. Ўшанда ҳам: "Ака, уйга кириб, бир пилла чой ичамиз, сал ўзингизга келиб олиб, кейин кетасиз", дерди. Ичкарида у чой билан ўралашмас, тоқчадан бир-икки видеокассета таялаб олар, биттасини қўйиб, томоша қилиб ўтирарди. Михаил Задорнов, Евгений Петросянларнинг репертуарларини ўргатар, уларни ўзбекчалаштириш, ҳаётимиздаги мисоллар билан қайта жонлантириш устиди изланарди. Баъзида эса, Москвадан келган газеталарни титқилаб ўтирарди. Одамларга қайси мавзулар ёқпти, улар кўпроқ нималарни эшитгиси келаяпти, шуларга қараб мавзу танларди. Аммо у ижодни доим олдинги қаторга қўярди. Чунки ижод бўлмаса, бошқа ҳеч нарса бўлмаслигини яхши тушунарди.

Ишимиз тикилнч бўлиб турган пайтларда баъзан уни тушунолмай қолардим. Ҳали бешта жойга улгуришимиз керагу, у бўлса ўртадан чиккиси келмай одамларни қулдираварди. Машинага ўтириб кетган келин-куёвни яна ховлига олиб чиқишди. Уларга эргашиб қула-анда, хизматда юрганлар ҳам тўпланишди. Ҳовли гавжумлашиб, тўй яна бир соатча давом этди. Эл олдида тўйбошининг ҳам юзи ёруғ бўлди, ўзимиз ҳам хотиржам бўлдик.

“ПРЕЗИДЕНТ АРЧАСИ” ШОДИЁНАЛАРИ

Пойтахтимиздаги "Туркистон" саройида бўлган тадбирда Меҳрибонлик уйлари, "SOS" — болалар маҳалласи, оилавий болалар уйлари, Мурувват уйлари ва тарбияланувчилари, маҳаллалардаги ота-она меҳридан бебаҳра қолган ўғил-қизлар, Ички ишлар, Мудофаа, Фавқулодда вазиятлар вазирликлари, Давлат хавфсизлик хизмати, Миллий гвардия каби идораларнинг юртимиз тинчлиги ва осойишталиги йўлида жон фидо этган ходимлари фарзандлари иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти номидан тақдим этиладиган қўйлаб ўқув анжомлари, ширинлик ва ўйинчоқлардан иборат бўлган жами 11 минг дона совға кичкинтойлар учун ҳозирланди.

— Шу кунларда юртимизнинг барча ҳудудларида "Президент арчаси" тадбирлари кўтаринки руҳда бўлиб ўтмоқда, — деди Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вази-

рининг ўринбосари Дилшод Кенжаев. — Мазкур тадбирларга кўпроқ ижтимоий ҳимояга муҳтож болалар камраб олинди. Якунланаётган 2019 йилда болаларнинг ижтимоий ҳимоясига қатта эътибор қаратилди. Бунга Президентимизнинг 2019 йил 11 февралдаги "Етим болалар ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни ижтимоий ҳимоя қилишни кучайтиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори муҳим асос бўлди.

... "Туркистон" саройи фойсидида гўзал зумрад арча турфа ўйинчоқлар, зеб-зарлар билан зийнатланган. Қорбобою Қорқиз, турфа эртақ қаҳрамонлари, цирк ва эстрада санъати усталари ижросидаги дастур барчага кўтаринки кайфият улашмоқда.

— Мен ўтган йили ҳам "Президент арчаси"да қатнашгандим, — деди "SOS" — болалар маҳалласи" тарбияланувчиси, 12 ёшли Нилуфар Камолова. — Янги йил байрамга яхшилаб тайёр-

гарлик кўрдик. Шеърлар ёдлаб, янги ашула ва рақслар ўргандик. Бундай байрамда қатнашни ҳамма болалар орзу қилади.

Беш яшар Ваня Гочковский 23-Меҳрибонлик уйида тарбияланади. Кичкинтой вужудидаги яширин хасталикни болаларча шўхлик, бегуборлик, покиза қалб билан енгиб келмоқда.

— Арча байрами менга жуда ёқади, — деди Ваня лунжига тўлдириб олган конфетни қарсиллатганича. — Қорбобою, Қорқиз ҳам, ашулаю ўйинларнинг бари жуда 3-зў-ўр! "Президент арчаси" жуда мазза байрам экан!

Байрам иштирокчилари залга таклиф этилади. Бир қуёнча, бошқаси қорпарча, яна қимдир қорбоба қийи-

ланган "Биз таратган нур!" номли музикавий спектакль қизиқарли сахнавий кўринишлар, видео лавҳалар, мультфильмлардан парчалар, қувноқ роликлардан таркиб топган. У ҳар бир томошабинни болаликнинг гўзал оиларига қайтариши, шубҳасиз. Табиати, она Ватанини асраб-авайлашга, кичикларни ҳимоялаш, қатталарга ҳурматда бўлишга, мудом интизомли бўлиш ва аъло ўқишга, китоб билан дўстлашишга унвоқчи томоша барчага манзур бўлди.

Тадбир ниҳоясида болажонлар "Президент арчаси" қўшиғини биргаликда қуйладилар. Уларга давлатимиз раҳбарининг Янги йил байрами совғалари топширилди. Кичкинтойларга аталган шодиёна жуда завқли ўтди.

мида сафланган кичкинтойлар қамлақранг шарлар, турфа рангга қирувчи ўйинчоқларни тутганча ўз ўринларини эгалладилар. "Томоша" болалар ижодий студияси томонидан тайёр-

Бу каби байрам тантаналари мамлакатимизнинг барча ҳудудларида давом этмоқда.

Назкат УСМОНОВА,
ЎЗА мухбири

O'ZBEKISTON
ADABIYOTI VA SAN'ATI

Манзил: Тошкент - 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Электрон почта манзили: uzas.gzt@mail.ru

Муассис:
ЎЗБЕКISTON
ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ

Хамқоримиз:
akfa

Бош
муҳаррир

Салим
АШУРОВ

Таъқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-57-42

Таҳририятга келган қўлёзмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтариб берилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқлангани мумкин.

Масъул котиб: Асрор СУЛАЙМОНОВ
Саҳифаловчи: Зафар РЎЗИЕВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
26.11.2014 йил 0283-рақами билан рўйхатга олинган.
Адаби - 4916. Буюртма Г - 155.
Ҳажми - 3 босма табоқ, А-2.
Нашр кўрсаткичи - 222.
Таққилотлар учун - 223. 1 2 3 4 5

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонаси.

Босмахона манзили:
Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Босишга топириши вақти - 21.00.
Босишга топирилди - 21.15

Назм ва наср бўлими: 233-58-60

ЖУМА КУНЛАРИ
ЧИҚАДИ

Сотувида нархи эркин.

